

КЛАСИЦИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Виљем Шекспир

ИЗАБРАНЕ ДРАМЕ

Средолетне ноћи сан Корјолан

Јулије Цезар Антоније и Клеопатра

Краљ Лир Магбет Хамлет

Отело

Ромео и Јулија Бура

Превод Бранислава Г. Ромчевића

Наслов оригинала: *A Midsummer Night's Dream; Coriolanus; Julius Caesar; Antony and Cleopatra; King Lear; Macbeth; The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark; Othello, the Moor of Venice; Romeo and Juliet; The Tempest;* by William Shakespeare.

Наслов превода: *Изабране драме*, од Виљема Шекспира.

Аутор превода: Бранислав Г. Ромчевић.

Друго издање (интернетско). Број примерака: отворен интернетски тираж.

Уредник, издавач и штампар: Бранислав Г. Ромчевић, Новоградска 14, Београд.

Место и година штампања: Београд, 2016.

© 2016. **Бранислав Г. Ромчевић**. Сва права придржава Бранислав Г. Ромчевић. Ниједан део ове публикације не сме се репродуковати, држати у систему за похрањивање, или се преносити и умножавати у било ком облику или било којим путем – електронски, механички, фотокопирањем, снимањем звука или слике, или на било који други начин, нити икако комерцијално користити – без претходне писмене сагласности Бранислава Г. Ромчевића.

Ова електронска књига је у формату ADOBE PDF, са забраном копирања и штампања.

**ОВА ЗБИРКА ИЗДАТА ЈЕ ПОВОДОМ ЧЕТИРСТО
ГОДИНА ОД СМРТИ ВИЉЕМА ШЕКСПИРА.**

Садржај

О писцу и књизи	4
<i>Средолетне ноћи сан</i>	21
<i>Корјолан</i>	119
<i>Јулије Цезар</i>	290
<i>Антоније и Клеопатра</i>	409
<i>Краљ Лир</i>	574
<i>Магбет</i>	733
<i>Хамлет</i>	844
<i>Отело, Мавар млетачки</i>	1028
<i>Ромео и Јулија</i>	1187
<i>Бура</i>	1331
Појмовник преводиочев	1435

О ПИСЦУ И КЊИЗИ

Виљем Шекспир (1564–1616), велики песник и највећи енглески – а по многима и светски – драмски писац, јесте један од генија чији живот, посебно онај његов део који се односи на стваралаштво, није ни издалека довољно документован. Пабирци документације – о крштењу, венчању, рођењу деце, опоруци, неким пословним трансакцијама – указују нам на човека који је збиља постојао, али нам не нуде задовољавајућу слику Шекспира–уметника. Ипак, зна се да је, из ко зна ког разлога, напустио родни Стратфорд на Авону и породицу негде 1588. и освануо у Лондону, где се – опет ко зна зашто – латио глумишта и као извођач и као писац текстова. Успешан од почетка до краја у обома, био је први који је своје песме и драме штампао и продавао публици, а постаје и сувласник чувеног позоришта „Глобус“. Позоришну каријеру окончава и повлачи се, 1611, у мировину у свој Стратфорд, с добицима који га сврставају у имућне. Прва збирка његових дела објављена је 1623. Опус му

обухвата скоро четрдесет драма – трагедија, историјских комада, и комедија – као и 154 сонета и пет дужих поема. Шекспир је своје драме писао највећма неvezаним стихом, обично у јампском пентаметру, и поетском прозом, користећи веома широк друштвено–историјски дијапазон при избору сижеа. Његова поетичност, интелектуални сензибилитет и очито мултидисциплинарно познавање људског друштва и цивилизације учинили су да су га књижевни посленици одавно ставили на врх светске књижевне пирамиде, на коме ће засигурно и остати у долазећим вековима. Такође одавно, неки су се запитали откуд те особине и вредности у релативно необразованог провинцијалца, па се из тог породила чувена контроверза о томе „ко је написао дела Шекспирова“. Наравно, она је, суштински, бесмислена, колико и питање да ли је „Илијаду“ или „Одисеју“ срочио баш Хомер. Иза „Хамлета“, заувек, стоји именски код „Шекспир“, ма ко био иза овог потоњег.

Драме у овој збирци јесу, у мањој или већој мери ревидовани, текстови превода Бранислава Г. Ромчевића објављених од 2009. године наовамо.

Упркос тумачењу критичара и шекспиролога да се у наслову Шекспирове комедије „Средолетне ноћи сан“ (у

Срба нетачно преведеног као „Сан летње ноћи“ и „Сновиђење у ноћ ивањску“) подразумева, парадоксално, ноћ летње дугодневице, у јуну месецу (иако се радња, без сумње, догађа у ноћи мајског славља), овде се, по први пут, износи теза да нема никаквог парадокса, јер је Шекспир, засигурно, као лето паганског календара пројектовао време измеђ мартовске равнодневице и јунске дугодневице, у чијој је средини управо ноћ радње комада, ноћ првог мајског млађака, кад су се, као и о јунској дугодневици, одржавале паганске светковине и славља; ноћ кад, такође, виле и натприродна бића вршљају.

„Сан“ је, наизглед, само урнебесна гротеска, с радњом постављеном у далекој паганској прошлости, у доба митског грчког јунака Тезеја, о чијој веридби и венчању с краљицом Амазонки, Хиполитом, радња делом говори. Паралелно овоме, одвијају се и збивања измеђ четворо младих Атињана, у чије љубавне односе и јаде се, у шуми надомак Атине, чаробним соковима збрковито мешају краљ вилењака Оберон и његов помоћник Пух. Трећа „радња у радњи“ је апсурдна међуигра коју, у част Тезејевог венчања, изводи група атинских занатлија. Но, испод урнебеса, назире се вишеслојна тематика: природа љубави, питања људског идентитета,

сексуалности и односа измеђ полова, као и односа у патријархалном друштву које почиње да подлеже владарском упливу. Овој комедији популарност је само расла током векова, а од почетка двадесетог доживљава све спектакуларније изведбе и, као многи други Шекспирови комади, бројне филмске и телевизијске адаптације.

„Корјолан“ је једна од три Шекспирове драме из историјског римског периода – уз „Јулија Цезара“ и „Антонија и Клеопатру“. Као и код две потоње, заплет је скоро дословце узет из Плутархових „Живота“. Радња је временски смештена у рану римску републику, почетак 5. века пне., у раздобље непосредно након изгнанства последњег римског краља, Тарквинија Охолог. Кај Марције Корјолан, горди патриције, кандидује се за конзула после низа својих војних успеха у разним ратовима. принуђен је да моли за гласове плебејаца, што чини тешка срца, те бива изабран. Плебејци, пак, подстакнути својим трибунима – који Корјолана опажају као опасност по републику – опозову своје гласове, а Корјолан, због затим исказаног презира према њима и политичком систему земље, буде прогнан. Удруживши се с пређашњим непријатељима, Корјолан пустоши римске земље и угрожава сам град Рим.

Његова мати, са женом његовом и сином, посећује га у војном логору и успева да га убеди да одустане од освете. Због тог чина, Корјолана убијају његови савезници.

„Корјолан“ је био мање извођен од других, из неких разлога популарнијих трагедија – „Хамлета“, „Краља Лира“. „Магбета“, „Отела“. Од 19. века, његова изведба је у успону, као и његово критичко вредновање. Песник Т. С. Елиот је сматрао ту драму књижевно, занатски, савршенијом од „Хамлета“. У двадесетом веку је учестало њено извођење, поготово у Великој Британији, где су се у главној улози опробали и познати глумци, укључујући и сера Лоренса Оливијеа. Рађене су неколике адаптације за филм и телевизију, а у 21. веку је велико критичко признање дато филмској адаптацији Реифа Фајнза (која се снимала у Београду)

У „Јулију Цезару“, историјској трагедији, Шекспир се, уз незнатне измене, доследно држао Цезаровог животописа из Плутархових „Живота“, у преводу на енглески сера Томаса Норта. Јулије Цезар, римски патрициј, војсковођа и диктатор, пренебрегава опомену једног гатара да се „пази ида мартовских“ (римски назив, у рачунању времена, за дан који пада половином месеца – 15. дан у марту), и одлази, после доста колебања, у Капитол, где Сенат, наводно, треба да му коначно

понуди круну краљевску. Ту га убијају уротници предвођени Брутом и Касијем, мотивисани страхом да би он, као краљ, постао тиранинин. Износећи своје разлоге пред масу, Брут се нада да спречи немире и буну плебса због убиства популарног Цезара. Његов првотни успех у томе осујећује Марко Антоније, елоквентним и драматичним погребним говором. У страху од масе, уротници беже из Рима, после чега започиње грађански рат, у ком они, на крају, бивају одлучујуће поражени од снага Марка Антонија и будућег првог императора римског, младог Октавија Цезара, нећака и усвојеног сина и наследника Јулија Цезара. Основна тема на којој Шекспир тка потку осталих јесте неумитан распад Римске републике и њено прерастање у империју. Равнотежа политичког утицаја превртљивог плебса и корумпираних политичара (чије успостављање је одсликано у Шекспировом „Корјолану“) распада се, а наступа време моћи концентрисане у једним рукама, рукама императора, као политичког система који једини може обезбедити даљу и већу експанзију државе и њено претварање у царство. Та тема се даље развија и докончава у „Антонију и Клеопатри“. Све остале теме, укључујући психолошке, крећу се у оквиру те главне. Шекспир, у складу са својим мајсторством, савршено

економично а ефектно слика ликове и њихове интеракције. Безбројне су анализе овог његовог поступка, како књижевних критичара, тако и других посленика речи и душе. Узалудност и пораз уротничке идеје одбране републике макар и убиством потврђује и Брутов вапај пред самоубиство:

„О, Јулије Цезаре, још си моћан!

Дух твој свуд ходи и маче нам смери

У властите утробе наше.“

„Јулије Цезар“ има од почетка постојану историју извођења. У двадесетом веку, као и на почетку двадесет првог, у позоришту и на филму у њему су играли неки од најзнатнијих глумаца – Џон Гилгуд, Чарлтон Хестон, Дензел Вошингтон, и други.

За драму „Антоније и Клеопатра“ може се рећи да је историјски комад с доминантним уделом трагедије и с елементима комедије и љубавне приче, који је Шекспир написао следећи, уз мала одступања, на енглески преведене Плутархове „Животе“, често парафразирајући и делове текста. Као трећи део његове римске „трилогије“ (уз „Корјолана и „Јулија Цезара“), бави се последњом фазом вишевековне трансформације римске републике од патрицијске, аристократске државе, преко плебејске демократије и потом олигархије, у

аутократски, империјални облик. Радња се одвија кроз борбу тријумвира римских за власт и доминацију, која одлично служи Шекспиру као основа за мајсторско осликавање ликова, посебно Клеопатре. Панорамско „шетање“ збивања од Александрије, преко Сицилије, Рима, Атине, Сирије и назад, доприноси живој динамици комада. Наравно, боље познавање историјских односа и околности помаже да се он боље разуме; међутим, није неопходно – „Антоније и Клеопатра“ се и без тог може читати и гледати као величанствена бајка о људској природи и осећањима, посебно љубави.

Најкраћа а једна од највећих Шекспирових трагедија, „Магбет“, узима личности и догађаје из шкотске историје као врло лабав сиже за радњу која има мало везе с историјом. У комаду, Магбет, шкотски племић и војсковођа, миљеник краља Данкана, поверује у предсказање натприродних бића – вештица – да ће постати шкотски краљ, и то пророштво, уз помоћ своје жене, Леди Магбет, остварује убиством краља док му је домаћин. Охрабрен допунским пророштвима – да не треба за себе да страхује док „Шума Бирнемска не дође до Дансинена“ (његовог замка), и да може погинути само од руке човека ког жена није родила – он убија и

Банка, свог пријатеља и другог шкотског војсковођу, јер су овом исте вештице прорекле да ће бити родоначелник краљевске лозе уместо Магбетове. Племићи потоњег постепено напуштају, поставши свесни његовог злочинства, у које он још више тоне осветама због тог напуштања. У расплету, Леди Магбет, оптерећена грижом савести, гине од властите руке, а Магбета, пошто Шума Бирнемска дође до Дансинена у облику грана иза којих су се крили противнички војници, убија Магдаф, након што му откри да је рођен царским резом.

„Магбет“ је, уз „Хамлета“, Шекспиров комад који је највише анализиран, из бројних аспеката – уметничке критике, морала, психологије, итд. Стваралачко чудо је то што је Шекспир успео да у тако кратко дело углави тако пуно материјала за размишљање. Можда доминантан мотив целог комада јесте упадљив сукоб између незајажљиве амбиције главних актера и њихових слабости, поготово у Магбета, као и његово уверење да мрачне и преварне спољне, натприродне силе управљају људском судбином.

„Краљ Лир“ је трагедија коју је Шекспир, служећи се причом о легендарном британском краљу Лиру, написао у две верзије, у размаку од неколико година, и обе су

првотно коришћене и штампане као посебне целине. Данас се, углавном, издаје тзв. сједињена верзија, какав је и текст у овој књизи. То је прича о остарелом краљу, који жели да своје краљевство подели равноправно на своје три ћерке, а да притом задржи извесна обележја власти. Од њих тражи да му, у знак захвалности, кажу колико га воле као оца. Две старије, већ удате, врло успешно то обаве, уз много ласкања, док млађа, којој предстоји удаја, искрено каже да воли оца али да ће исто тако волети и будућег мужа. Незадовољни и старачки својеглави Лир је разбаштињује и без мираза је пушта да се уда за француског краља. Две старије кћери настоје да избегну извршење договора, по ком би Лир боравио код сваке од њих наизменце по месец дана, са својом свитом од сто витеза. Излуђен њиховим смицалицама, Лир сасвим шене памећу и крене да лута околином са својим лудом. Такође га, прерушен, прати и пази Кент, његов племић, ког је он прогнао зато што је бранио најмлађу ћерку. Паралелно, копилански син његове присталице ерла Глостера, Едмунд, сплеткари код оца против законитог сина Едгара и постиже да се потоњем уцени глава као уротнику против властитог оца. Једна од старијих кћери, Регана, и њен муж, Војвода Корнволски, ослепљују Глостера због верности Лиру и

избацују га из замка. Њему помаже, неказан, у лудака прерушени Едгар, који га води ка луци Доверу, где су се искрцале француске трупе и Корделија, ради помоћи Лиру. Реганиног мужа је, код Глостеровог ослепљивања, убио слуга који не хтеде учествовати у томе. Старија кћи, Гонерила, незадовољна је ставом свог мужа Војводе Олбенског, и сматра га млакоњом. Она би да га се трси и да се уда за наочитог Едмунда, ког, пак, сад жели и удовица Регана. Британске снаге, које предводи Војвода Олбенски, побеђују француске, а Лира, који се, у међувремену нашао с Корделијом и донекле повратио разум, заробљава Едмунд. Пре боја је Едгар Војводи Олбенском предао писмо, до којег је дошао случајно, из којег се види да Гонерила с Едмундом снује против њега. Војвода проглашава Едмунда за издајника, а Едгар га смртно рањава у двобоју. По ранијем Едмундовом наређењу, Корделија буде обешена у сужањству, а Лир је, сад поново сасвим поремећен, донесе у наручју пред Војводу и издахне и он. У међувремену, љубоморна Гонерила трује своју супарницу, а затим себе убија ножем. Слепи Глостер такође није преживео силна узбуђења – срце га је издало. На крају комада, у сједињеној верзији, није сасвим извесно ком припадне трон, док у првој

припадне Војводи Олбенском, а у другој Едгару.

„Хамлет“ је прича о данском краљевићу коме дух његовог оца, који ноћу походи бедеме краљевског замка Елсинор, потврђује сумње да му је оца убио стриц, који се убрзо после тога оженио мајком Хамлетовом и практично узурпирао престо, који је требало да припадне Хамлету. Хамлет се духу обавезује да ће оца осветити, а заплет трагедије почива на двојности његовог карактера и последичним двоумицама његовим, и раскораку између наума и делања. Он одбија од себе девојку коју воли, Офелију (кћер коморника Полонија), уприличује глумачку изведбу комада са заплетом сличним убиству његовог оца, па је убеђен, кад Краљ изађе усред представе, да му је дух рекао истину. Током препирке с матером због преудаје, убија Полонија, скритог иза застора, мислећи да је Краљ. Потоњи га шаље за Енглеску с његовим друговима Розенкранцом и Гилденстерном, тобоже да наплати данак, док његови другови носе налог краљу енглеском да њега, Хамлета, одмах погуби. Хамлет то открива, фалсификује налог тако да се погубе Розенкранц и Гилденстерн, а он користи пиратски напад да се врати у Данску. Дотле је Офелија изгубила памет и утопила се несрећним случајем, а њен брат Лаерт се вратио из

Француске. Хамлет на гробљу наилази на сахрану, сукобљава се с Лаертом, али Краљ и Краљица их раздвајају. Краљ планира показни двобој, у ком би Лаерт користио незатупљен и затрован мач, а за Хамлета би додатно спремио купу с отрованим вином. Хамлет пристаје на такмичење, бива рањен, у отимању и он рани Лаерта затрованим мачем, а Краљица дотле, у незнању, испија од отровног вина. Лаерт призна Хамлету заверу и окриви Краља, којег Хамлет прободe. Млади норвешки краљевић Фортинбрас, претендент на дански престо, долази и од учесника драме затиче живог само Хорација, друга Хамлетовог, који обећава да ће му, док му је још мало живота, испричати цео заплет. Фортинбрас наређује да се Хамлет сахрани као владалац.

„Хамлет“ важи за једну од „најпрестижнијих“ и најчешће извођених Шекспирових драма, а коришћена је за безбројне филмске и телевизијске адаптације.

Написана око 1603. према причи „Маварски капетан“ Бокачовог ученика Чинтија, Шекспирова трагедија „Отело, Мавар млетачки“ бави се судбином Отела, ратничког Мавра у служби Млетачке републике, човека у зрелим годинама, који преузима војно заповедништво над Кипром и тамо води и своју млађану супругу, лепу

Дездемону, одбеглу за њ против воље свога оца, млетачког сенатора. Одвећ заљубљен, Отело лако постаје плен сплетки Јага, свог незадовољног и осветничког заставника, и у љубомори убија Дездемону, а затим, кад се све обелодани, и себе. У тај доста једноставан заплет Шекспир умеће комплексне личности (посебно Јага, архизлочинца), које су и данас предмет анализа књижевних критичара и иних посленика пера. Сем психолошких, комад третира и теме расних, брачних и међуполних односа.

За трагедију „Ромео и Јулија“, једну од својих првенаца, Шекспир је сиже очито зајмио из поетских и прозних превода италијанске приче о двоје несрећних љубавника суочених са непомирљивом завадом својих породица. Та тема је класична, па се налази и у Овидијевим „Метаморфозама“, и у повести о Пираму и Тизби, коју је Шекспир употребио у комедији „Средолетне ноћи сан“. Кључ трагедије лежи у механизму који се чешће користио у тзв. комедији заблуда – у погрешном препознавању ситуације или идентитета. Ромео и Јулија, деца сукобљених породица у Верони, напречац се заљубљују једно у друго и тајно се венчавају, али Ромео мора бежати у прогонство у суседну Мантову, јер је у међувремену, изазван, у

двобоју убио Јулијиног рођака. Да би избегла брак с грофом Парисом, који јој родитељи намећу, Јулија прихвата план фратра Ловренца, свог духовника, да попије смећу која ће довести до привидне смрти, па да је Ромео тајно одведе из породичне гробнице кад се она пробуди. Погрешно обавештен да је она збиља умрла, Ромео долази у гробницу и убија се отровом крај ње, а она се, пробуђена, видевши га мртва, убија његовим ножем. Породице се мире над својом мртвом децом. Шексир радњу прожима елементима комедије и уводи занимљиве споредне личности. Врло популарна за његова живота, ова трагедија, уз „Хамлета“, Шекспирово је најизвођеније дело до дана данашњег.

„Бура“ канонски спада у Шекспирове комедије, мада садржи и елементе трагикомедије, дворске маскерате и талијанске „комедије умећа“, коју карактерише обилна импровизација. С друге стране, такође, у њој се, од свих Шекспирових дела, најдоследније примењује јединство радње и места и времена, јер се све одвија у размаку од неколико сати на једном острву. Написана 1610. или 1611. године, сматра се и Шекспировим последњим и опроштајним комадом, а многи у Просперу виде лик самог Шекспира. Извођена – вероватно зато што њена структура то лако допушта – највећма у разним

адаптацијама све до половине 19. века, „Бура“ отад доживљава пун процват и почиње да се сматра једним од најбољих Шекспирових дела. Радња је доста једноставна: Проспера, војводу миланског и заљубљеника у мађију и владање натприродним силама, његов брат збацује с власти и у маленој бродници, заједном с његовом ћеркицом Мирандом, отискује на море. Отац и кћи преживљавају, доспевају на пусто острво, где Проспер мађијом успоставља власт над острвским духовима и јединим домороцем, Калибаном, наказним потомком вештице Сикораксе и Ђавола. Користећи једном прилику кад флота напуљског краља, сизерена његовог брата, пролази у близини острва, Проспер зазива буру, у којој привидно страда краљевска лађа, док се сви путници спасавају испливавањем на острво. Они су раштркани у три групе, и не знају да ли су сви преживели. Краљ мисли да се његов син Фердинанд утопио, док је овај доспео до Проспера и одмах се заљубио у његову кћер, као и она у њега. Наравно, и буру и збивања око ње контролише Проспер преко свог духа Ариела и других духова. На крају се уприличује катарзичан заједнички састанак, где се све открива, те се Просперо, повративши своје војводство, са свима враћа у цивилизацију, да преузме пређе

занемарену одговорност за земаљску владавину. У савременим приступима овом комаду, често се потенцира тема колонизације, кроз истицање односа Проспера и јединог домороца, Калибана.

Бранислав Г. Ромчевић

СРЕДОЛЕТНЕ НОЋИ САН

ЛИЦА

ТЕЗЕЈ, Војвода атински.

ЕГЕЈ, отац ХЕРМИЈИН.

ЛИСАНДЕР, заљубљен у ХЕРМИЈУ.

ДИМИТАР, заљубљен у ХЕРМИЈУ.

ФИЛОСТРАТ, Тезејев управник за гозбе.

КЛИН, дрводеља.

ПАСИР, столар.

КАЛЕМ, ткач.

ДУВАЛО, мехокрп.

ГУБАЦ, котлокрп.

ГЛАДУШ, кројач.

ХИПОЛИТА, Краљица Амазонки, верена за Тезеја.

ХЕРМИЈА, кћер ЕГЕЈЕВА, заљубљена у ЛИСАНДРА.

ЈЕЛЕНА, заљубљена у ДИМИТРА.

ОБЕРОН, Краљ вилински.

ТИТАНА, Краљица вилинска.

ПУХ, или СЛАВКО ДРУГАР, вилењак.

ГРАШКОЦВАТ, вилењак.

ПАУЧИНКО, вилењак.

ЛЕПТИРАЦ, вилењак.

СЕМЕ СЕНФА, вилењак.

ПИРАМ, ТИЗБА, ЗИД, МЕСЕЧИНА, ЛАВ: лица у међуигри коју изводе лакрдијаши.

Остале виле и вилењаци што служе свога Краља и Краљицу.

Пратиоци ТЕЗЕЈЕВИ и ХИПОЛИТИНИ.

МЕСТО РАДЊЕ: Атина, и Шума недалеко од ње.

ЧИН 1, ПРИЗОР 1. *Атина. Одаја у Палати Тезејевој. Наступе Тезеј, Хиполита, Филострат и Пратиоци.*

Тезеј: Сад, лепа Хиполито, наш час венчани

Брзо се ближи; четири дана срећна доносе

Месец нов. Но, мнијем, како споро

Тај стари Месец слаби! Жеље ми одлаже,

Налик маћехи ил' удовици

Што дуго тањи приход младићев.

Хиполита: Четири дана брзо ће у ноћ уронити;

Четири ноћи брзо ће време одсањати;

А тад Месец, налик сребрном луку

Тек свинутом на небу, гледаће ноћ

Наших свечаности.

Тезеј: Иди, Филострате,

Потакни младеж атинску на весеље;
Буди несташни и живи дух радости;
Усмери жалобност к погребима;
Тај бледи друг није за славље нам. [*Изађе*
Филострат.]

Хиполито, снубих те мачем својим,
И љубав твоју стекох ранив те;
Но венчаћу те друкчијим стиллом,
Са помпом, са слављем, са гошћењем.
[*Наступе Егеј, Хермија, Лисандер и Димитар.*]

Егеј: Срећан да си, Тезеју, наш славни војводо!

Тезеј: Хвала, добри Егеју; шта је ново код тебе?

Егеј: Ја дођох пун једа, са притужбом
На своје дете, ћерку Хермију.

Иступи, Димитре. Дични господине,
Тај човек пристанак мој има да жени је.

Иступи, Лисандре. Војводо милосни,

Тај човек груд зачара кћери ми;

Ти, ти, Лисандре, песме јој даваше,

И спомене љубавне мењаше с кћери ми.

По месецу певаше уз прозор њен,

Гласом лажним стихе лажне љубави,

И украде њене маште дојам

Локнама косе ти, прстењем, тринама, тлапњама,

Ситницама, трицама, цвећем, слаткишима –
теклићама

Дејства снажног на младост неотпорну.
Лукавством уграби срце кћери ми,
Окрену послух њен, што ми припада,
У одбој тврди; те, милосни војводи,
Буде л' да она неће ту, пред твојом милошћу,
Пристати да венча се с Димитром,
Молим за старо право атинско –
Пошто је моја, да смем је дати;
Што биће ил' овом џентлмену,
Ил' смрти њеној, по закону нам,
Одмах примењеном у том случају.

Тезеј: Шта велиш, Хермијо? Знај, цуро лепа:

Отац твој треба ко бог да ти је;
Тај што створи лепоту ти, јест, и тај
Ком ти само си ко лик у воску
Који он утисну и моћ има
Да лик остави ил' га нагрди.

Димитар је џентлмен врсан.

Хермија: Па и Лисандер је.

Тезеј: Сам по себи јесте;

Но у случају овом, јер мањка му глас твог оца,
Други се мора сматрати врснијим.

Хермија: Кам да отац мој гледне мојим очима.

Тезеј: Пре је да очи ти морају његовим судом
гледати.

Хермија: Преклињем твоју милост да ми опрости.

Не знам која ме сила осмели,

Ни како то тиче чедност моју,

У таквом друштву ту да браним мисли своје;

Но молим твоју милост да ми се каже

Најгоре што у том може ме снаћи

Одбијем ли да венчам се с Димитром.

Тезеј: Ил' да те смакну, ил' да се лишиш

Заувек друштва људскога.

Стог, лепа Хермијо, испитај жеље ти;

Мисли на младост ти, добро истражи крв своју,

Да л', не попустиш ли свог оца избору,

Можеш трпети ризу монашку,

Навек да заточена си у самостану сенитом,

Да живиш ко сестра јалова сав живот,

Појући химне плахе хладној, бесплодној Луни.

Трипут блажене те што тако крв своју свладају,

Да прођу такво девичко ходочашће;

Ал' је земаљскије срећна ружа цеђена,

Но та што, венућ на трну чедном,

Расте, живи и мре у самотном блажју.

Хермија: Тако ћу ја расти, тако живети, тако мрети,
господине,

Пре но дати право на чедност ми
Господству његовом, чијем јарму немилком
Душа ми не пристаје да слободу преда.

Тезеј: Размисли; а до следећег млађа –
Дана овере, измеђ љубави ми и мене,
На вечну везу дружења –
Тог дана ил' се спреми да умреш
Због непослуха вољи свог оца,
Ил' да се венчаш с Димитром, како он хтеде;
Ил' на олтару Дијане да зарекнеш се
На уздржљивост вечну и живот осаме.

Димитар: Попусти, слатка Хермијо; Лисандре,
уступи

Свој захтев махнити мом праву јамачном.

Лисандер: Ти оца јој љубав имаш, Димитре;
Мени пусти Хермијину; њега жени.

Егеј: Презриви Лисандре! Тачно, има љубав моју,
А што је моје, љубав ми предаће му.

А она је моја, и све право на њу
Преносим на Димитра.

Лисандер: Господине, рода сам доброг ко он,
Исто изгледан; љубав ми већа је од његове;

Мој иметак у свему подједнак
Димитровом, аколи не већи;
И, што више је но све те хвале,
Воли ме дивна Хермија.
Што право своје тад тражио не бих?
Димитаре, то ћу му у лице тврдит,
Љубависаше с Јеленом, ћерком Недара,
И душу јој доби; и она, госпа слатка, воли,
Одано воли, с обожавањем воли,
Тог мрљавог и несталног човека.
Тезеј: Морам признати да то сам чуо,
И мних да о том с Димитром зборим,
Али, препун ствари личних,
Мој ум то погуби. Но, Димитре, приђи;
И приђи, Егеју; са мношћом идете,
Имам неки упут лични за обојицу.
Ти, пак, Хермијо лепа, гледај да спремиш се
Да жељи очевој склоности примериш;
Ил' те закон Атине предаје –
Што блажити никако не можемо –
Смрти, ил' завету жића самотног.
Дођи, Хиполито моја; како је, љубави?
Димитре и Егеју, крећите:
Морам вас рабити у неком послу

У вези с пиром нам, и с вама већати

О нечем потанко што вас се тиче.

Егеј: Следимо те послушно и с вољом. [*Изађу сви сем Лисандра и Хермије.*]

Лисандер: Шта је, љубави моја! Што ти је образ тако блед?

Откуд да руже ту бледе тако брзо?

Хермија: Можда због мањка кише, коју бих лако могла

Лити им из провале очију мојих.

Лисандер: Авај! По свему што икад читам,

Икад чух из приче ил' повести,

Ток праве љубави не тече глатко;

Него је ил' у роду различна, –

Хермија: О, муке! Да се превисок подвргне ниском.

Лисандер: Ил' неподударна гледе старости.

Хермија: О, злобе! Да престар се с младим свеже.

Лисандер: Ил' зависи од избора пријатеља, –

Хермија: О, пакла! Љубав бирати туђим очима.

Лисандер: Или, ако у избору има склоности,

Рат, смрт, ил' болест опседну је,

Чинећи је ко звук пролазном,

Брзом као сен, прхком као сан;

Кратком ко муња у чађној ноћи,

Што, у гневу, открије небо и земљу,
А пре но што човек може „Гле!“ рећи,
Раље је прождеру помрчине.

Тако живе, сјајне ствари се смету.

Хермија: Та ако драгане верне увек спотичу,

То важи тад ко указ судбински:

Онда да јад свој стрпљењу учимо,

Јер то је мука навадна,

Припадна љубави ко мисли, сни и уздаси,

Жеље и сузе, страсти јадне пратиоци.

Лисандер: Добар став; стог почуј ме, Хермијо.

Имам тетку удову, домаћицу

С приходом велим, а деце нема.

Од Атине кућа јој на седам лига;

А мене штује ко сина једног.

Тамо те, мила Хермијо, могу венчати;

А донде оштри закон атински

Гонит нас не може. Волиш ли ме, тад

Сутра наноћ се кради из куће очеве;

А у шуми, један лиг ван града,

Где једном те сретох са Јеленом,

Да јутро мајско ми светкујемо,

Тамо ћу чекати на те.

Хермија: Добри мој Лисандре!

Кунем ти се Купида луком најјачим,
Златоглавим му најбољим стрелама,
Невиношћу гутутки Венериних,
Тим што душе сплиће и љубави промиче,
И пламом што сажга Картаге краљицу
Кад виде се Тројац неверни под једрима,
Свим заветима што мушки их икад прекршише,
Бројнијим но што их жене рекоше,
Баш на том месту које ми заказа
Сутра ћу збиља наћи се с тобом.

Лисандер: Држи обећање, љубави. Гле, стиже
Јелена.

[Наступи Јелена.]

Хермија: Свако добро, лепа Јелено! Камо?

Јелена: Зовеш ме лепом? То лепо пореци.

Димитар твоје лепо воли. О, срећног ли лепог!

Очи су ти звезде водиле; а слатки напев језика твог

Складнији од шеве уву чобанском

Кад жито је зелено, кад пуши глога крену.

Болест је прилепна; о, да је и чар,

Твој бих кечила, лепа Хермијо, пре но што кренем.

Твој глас би уво ми кечило, око ми твоје,

Мој језик би кечио твог језика пев слатки.

Да је свет мој, а Димитар напосе,

Остатак дала бих да ти се преда.

О, учи ме том како изгледаш, и каквом вештином
Владаш кретом срца Димитровог.

Хермија: Мрштим се на њ, а ипак ме још воли.

Јелена: О, да ти мргоди тој вештини уче осмехе моје!

Хермија: Кунем га, а он ме ипак воли.

Јелена: Да могу ми молитве такву љубав таћи!

Хермија: Што више мрзим, то више ме он следи.

Јелена: Што више волим, то више ме он мрзи.

Хермија: Лудост му, Јелено, није преступ мој.

Јелена: Није, но лепоте ти. Кам да мој је преступ тај!

Хермија: Теши се: више ми лице неће видети.

Лисандер и ја ћемо отале побећи.

Пре но што сам Лисандра смотрила,

Атина ми се ко рај чинила.

Па какве се дражи у љубави ми находе

Да он у пакао небо искрене!

Лисандер: Јелено, своје кане открићемо ти:

Сутра nanoћ, кад Феба примети

У водном зрцалу свој образ сребрни

И влатну траву одене бисерјем течним,

У време што бег драгана још крије,

Наумисмо красти се кроз атинске капије.

Хермија: И у шуми, где често смо ја и ти

На стељи од јаглаца бледих знале лежати,
Празнећи из груди тајне им слатке,
Ту ћемо се мој Лисандер и ја срести;
И отале од Атине очи скренути,
Да знанце нове тражимо и друштво туђе.

Збогом, слатка друго: моли за нас;

А теби да срећа Димитра да!

Реч држи, Лисандре: виду морамо кратити

Храну драгана до сутрашње тамне поноћи.

Лисандер: Хоћу, Хермијо моја. [*Изађе Хермија.*]

Јелено, збогом.

Да би, ко ти за њим, Димитар лудео за тобом! [*Изађе.*]

Јелена: Како је неко од другог срећнији!

По Атини лепом ко она држе ме сви.

Па шта? Димитар тако не мисли;

Неће да зна шта знају сем њега сви.

И како он греши, заљубљен у очи Хермије,

Тако и ја, љубећи особине његове.

Ствари гадне и ружне, без вредности,

Љубав у облик и част може преметнути.

Љубав не гледа очима но умом;

Па стог Купида крилатог сликају слепим.

А ум љубави нема укус за расуду:

Крила без очију значе журбу безглаву.

Стог се вели да Љубав је дете,
Јер се у избору често смете.
Ко што се у игри заричу дерани,
Тако је дечак Љубав кривоклетник свестрани:
Јер пре но што Димитар очи Хермији угледа,
Ко град клетве сипаше да мени само припада;
А кад тај град мало јаре од Хермије осети,
Он преста, а пљусак клетви се истопи.
Идем да кажем му о бегу лепе Хермије.
Тад он ће у шуму сутра увече
Следити њу; а за то обавештење
Примим ли хвала, трошак то драг је.
А тим каним да бол свој богатим:
Да га, док тамо гре и врће се, мотрим. *[Изађе.]*

ЧИН 1, ПРИЗОР 2. *Атина. Кућа Клинова.*
Наступе Клин, Пасир, Калем, Дувало, Губац и
Гладуш.

Клин: Је ли нам сва дружина ту?

Калем: Треба да их прозовеш опћенито, једног по једног, према цедуљи.

Клин: Ево списка имена свих људи што сматрају се подобним, у целој Атини, да глуме у нашој међуигри пред Војводом и Војвоткињом увече на дан венчања

његова.

Калем: Прво, добри Петре Клине, реци о чему се у комаду ради, а онда прочитај имена глумаца, и тако докончај.

Клин: Добро, наш комад је *Врло жалосна комедија, и врло окрутна смрт Пирама и Тизбе*.

Калем: Одлично дело, јамчим вам, и весело. Елем, добри Петре Клине, прозови своје глумце по списку. Уметници, раширите се.

Клин: Одговарајте како вас прозовем. Ник Калем, ткач.

Калем: Спреман. Кажу за коју сам улогу, и настави.

Клин: Ти си, Ниче Калеме, одређен за Пирама.

Калем: Шта му је Пирам? Љубавник, или тиран?

Клин: Љубавник, који се врло храбро убија зарад љубави.

Калем: Захтеваће се мало суза у верном извођењу тога. Ако ја то радим, да гледалиште припази на своје очи: изазваћу провале, прилично ћу жалити. Де на остале. Па ипак, највише сам расположен за тирана. Могао бих играти Херкула изванредно, или улогу с урнебесом, да се сви распукну.

Стене тутњаве

И трескави ударци

*Разбију браве
Тамничке капије;
А кола Феба
Сјаје издаље
И праве и кваре
Глупе Суђаје.*

Ово беше узвишено. Сад именуј остале глумце. Ово је био Херкулов стил, тиранов стил; љубавник је жалобнији.

Клин: Фрања Дувало, мехокрп.

Дувало: Овде, Петре Клине.

Клин: Дувало, мораш се примити Тизбе.

Дувало: Шта је Тизба? Витез лугајући?

Клин: То је госпа коју Пирам мора да воли.

Дувало: Јок, вала, да не играм жену; брада ми избија.

Клин: Свеједно: то ћеш играти маскиран, те можеш говорити танким гласом како те воља.

Калем: Ако смем лице скрити, да играм и Тизбу! Говорићу чудовишним гласићем: *Тисна, Тисна; – Ах, Пираме, љубави мила моја! Твоја мила Тизба, и госпа мила!*

Клин: Не, не, ти мораш играти Пирама; а ти, Дувало, Тизбу.

Калем: Добро, настави.

Клин: Славко Гладуш, кројач.

Гладуш: Овде, Петре Клине.

Клин: Славко Гладуше, ти мораш играти Тизбину мајку. Тома Губац, котлокрп.

Губац: Овде, Петре Клине.

Клин: Ти, Пирамовог оца; ја, пак, оца Тизбиног. Пасир, столар; ти, улогу лава. И ту је, надам се, комад постављен.

Пасир: Имаш ли исписану улогу лава? Молим те, ако је тако, дај дер ми је, јер споро учим.

Клин: Можеш је импровизовати, јер није ништа до рикање.

Калем: Дај да ја играм и лава: рикаћу, да ће срцу свакога човека бити мило да ме чује; рикаћу, да ћу натерати Војводу да каже: *Нек опет рикне, нек опет рикне.*

Клин: Ако би то извео превише језиво, устрашио би Војвоткињу и госпе тако да вриште; а то би било довољно да нас све обесе.

Сви: Због тог би нас обесили, све до једног.

Калем: Јамчим вам, пријатељи, ако бисте госпе устрашили да не знају за себе, не би имали другог избора до да нас вешају. Али ја ћу свој глас тако

пригушити да ћу вам рикати благо ко неко гугуче;
рикаћу ко да је неки славуј.

Клин: Ти не можеш играти другу улогу до Пирама;
јер Пирам је човек леполик; згодан човек, какав се види
по летњем дану; врло лепушан, центлменски човек. Стог
ти мораш играти Пирама.

Калем: Добро, примићу се тога. С каквом бих брадом
био најбољи за ту улогу?

Клин: Та с каквом хоћеш.

Калем: Изводићу или с брадом боје сламе, или с
брадом нарацастожутосмеђом, с брадом гримизно
бојеном, или с брадом боје француског златника,
савршено жутом.

Клин: Неки од твојих француских златника уопште
немају длака, па ћеш играти ћосав. Него, уметници, ето
ваших улога; а ја молим, тражим од вас и наређујем вам
да их научите до сутра увече, а да се са мном састанете у
шуми дворској, миљу ван града, по месецу. Тамо ћемо
пробати, јер ако у граду се састанемо, друштво ће нас
уходити и наши ће се науми сазнати. Дотле ћу ја
направити списак реквизита које наш комад требају.
Молим вас, немојте ме изневерити.

Калем: Састаћемо се; а тамо можемо пробати до
миле воље и како нам драго. Помучите се; будите без

мане. Збогом.

Клин: Састајемо се код храста Војводиног.

Калем: Доста: држи затегнутим, ил' сеци тетиве
лука. [Изађу.]

ЧИН 2, ПРИЗОР 1. *Шума надомак Атине.*

Наступе, са супротних страна, Вилац и Пух.

Пух: Ене—де, душе! Куда скиташ?

Вилац: Преко брда и долина,

Сред жбуњака и трњина,

По парку, по обору,

Кроз ватру и воду,

Скитам свуда,

Брже од кружења Месеца;

И служим вила краљици,

Да кола јој на трави ороси.

За стражу има високе јаглаце,

На златним капутима видиш им пегице:

То су рубини, дари виле,

У тим мрљама мири им живе.

Ту морам росе капи тражити

И бисер јаглацу сваком на уво качити.

Збогом, руго духова; одлазим:

Краљица нам и сви јој врашци стижу скоро сим.

Пух: Краљ овде гозбу држи ове ноћи,
Пази да Краљица му не гре на очи;
Јер Оберон прави ршум и покору
Што она има за свога слугу
Љупког дечака, краљу индијском украденог.
Досад подметка немаше тако слатког.
А завидни Оберон би да дете буде
Витез у свити му, да шврља кроз дивље шуме.
Но она силом дечака љубљеног држи,
Кити га цвећем и сву радост јој у њему види.
Те сад се не састају у лугу ил' на тратини,
Уз извор бистри, ил' сјај расуте звездане светлости,
Но се кавже, тако да врашци сви њини из бојазни
Увуку се у капе жира и ту су скривени.

Вилац: Ил' сасвим бркам твој изглед и лик,
Ил' си тај подли и лупешки малик
Зван Славко Другар; зар онај ниси
Што девојке сеоске страши;
Млеко обираш и кашто радиш у жрвњу,
И чиниш да залуд бућка кућница задихана;
И кашто чиниш да пиће не кваса;
Заводиш путнике ноћне и шкоди им се смејеш?
Тим што *Вражић* те зову и *добри Пух*
Посао вршиш, и срећни буду.

Зар ниси то ти?

Пух: Право велиш.

Ја сам тај весели путник ноћни.

Забављам Оберона и насмејем га

Кад гојног и назобаног варам коња

Њиштећи на прилику омице.

А каткад вребам у чаши кумице,

Сасвим ко јабука печена,

Те кад пије, лупкам уз уста њена

И лијем јој пиво на подвољак свели.

Стрина најмудрија, док збиља тужну причу соли,

Кашто ме с треношцем замени;

Тад јој се макнем од буље, она љосне

И викне „кројач“, и кашљати навали:

А тад се од смеха сав скуп развали,

И разгале се, кијају и присежу

Да час забавније се ту не утроши.

Ал' места, вилче! Оберон стиже.

Вилац: Ево и моје госпарке. Кам да он нестане!

*[Наступе, с једне стране, Оберон са својом свитом,
а с друге, Титана са својом.]*

Оберон: Несрећан сусрет по месецу, горда Титано.

Титана: Гле, Оберон завидни ! Виле, бежите отале:

Одрекох се постеље му и друштва.

Оберон: Чекај, горопади прека: нисам ли муж ти?

Титана: Тад мора да сам супруга ти; а знам

Кад си се искрао из земље вилинске,

И у лику Корина дан васцели седео,

И на дипле курузне свирао, и љубав стиховао

Филиди заљубљеној. Што си ту,

Дошавши с најдаље стрмени Индије,

Него, вала, што се, Амазонка снажна,

Метреса ти чизмашка и ратничка драга,

Мора венчати с Тезејом, а ти стижеш

Да радост и срећу им постељи дариш.

Оберон: Како можеш тако, о, бруке, Титано,

Гледати на уплив мој код Хиполите,

Знајући да знам за љубав ти спрам Тезеја?

Зар га не одведе, кроз ноћ светлуцаву,

Од Перигуне, коју он обљуби?

И натера га да вара Аглају лепу,

Аријадну и Антиопу?

Титана: То патворине су љубоморе.

И ниједном, од почетка среда лета,

Не нађосмо се на брешку, у долу, шуми ил' ливади,

Крај врела шљунчаног ил' потока рогозног,

Или на морскоме рубу жалном,

Да колца нам играмо на звижд ветра,

А да ти провод нам не сквари дреком.
Стог ветри, јер залуд нам свираху,
Ко у освети из мора исисаше
Магле кужне; што, на копно павши,
Све реке ситне тако погордише
Да те обале преплавише.
Стог је во залуд вукао јарам,
Орач зној губио, а куруз зелен
Иструли пре но што младост му браду стече;
Тор стоји празан у пољу потошљеном,
А вране се гоје од стада кугом смореног;
Мица тракалица блатом је покрита,
А чудни лавиринти у бујној трави
Због мањка хода не разбиру се.
Смртницима њина ту мањка зима;
Сад ноћ се не блажи химном ил' коледом.
Стога Луна, владарка плима,
Бледа у гневу јој, сав ваздух кваси,
Да реумских бољки има сила.
А током тог ремећаја видимо
Где доба се мењају: мразеви седоглави
Сиђу у крило свеже румене руже,
А на танкој и ледној круни старе Хијеме
Мирисни венчић летњих пуна слатких

Стављен је ко у ругу; пролеће, лето,
Родна јесен, љута зима, мењају
Руха им навадна, а свет, збуњен
Растом им, сад не зна које је које.

А све то легло зала потиче
Од распре наше, нашег раздора;
Ми смо им родитељи и извор.

Оберон: Па тад то мењај; у моћи ти је.

Што да Титана срди свог Оберона?

Само молим да дечак подмече

Буде мој пратилац.

Титана: Примири срце:

Вилистан не купи то дете од мене.

Мог реда заветница беше му мати;

И обноћ, на мирисном ваздуху индијском,

Баш често уза ме чаврљаше,

И са многим сеђаше на жутој пруди Нептуна,

На мору гледећи крцате лађе трговачке,

Па се смејасмо видећ да једра затрудне

И стомак им расте од ветра блудног;

Што она би, љупким и лаким кроком

Идући – тад утробе пуне мог пажиха –

Подражавала, и пловила копном,

Да ми ситнице дода, и вртала се

Ко с путовања, робе пуна.

Но, јер смртна беше, од тог дечака умрла је;

А ја ње ради сина јој гајим,

И ње ради нећу се растат од њега.

Оберон: Колико дуго каниш у тој шуми стати?

Титана: Можда до иза Тезејевог дана свадбеног.

Ако ћеш стрпљиво играти у колу нам,

И гледати нам славља месечна, крени с нама;

Ако не, клони ме се, а ја ћу избећи ти боравишта.

Оберон: Дај ми тог дечака, и поћи ћу с тобом.

Титана: Ни за краљевство ти вилинско. Виле,
крећите!

Караћемо се докраја станем ли дуже. [*Изађе Титана са својом свитом.*]

Оберон: Само ти иди: нећеш из тог луга

Док те не намучим због вреда тог.

Добри мој Пуше, приђи. Сећаш се

Кад једном сеђах на неком рâту

И слушах сирену на грби делфина

Где тако слатко и складно мрмори

Да на песму јој море грубо уљудно поста,

А неке звезде лудо сунуше с неба

Да чују музику деве морске.

Пух: Сећам се.

Оберон: Баш тад видех, а ти не могаше,
Где лети, измеђ Месеца хладног и Земље,
Купидон сасма оружан; он сигурно нанишани
На лепу весталку што запад је шује,
И вешто с лука пусти љубавну шипку своју
Ко да ће она пробити срца сто хиљада;
Но видех пламну шипку младог Купида
Устављеном у чедним зрацима водног Месеца,
Те царска заветница оде даље,
У мислима девојачким, незаљубљена.
Ја, пак, видех где сулица паде Купидова:
Паде на један цветић западни,
Пре млечнобео, сад румен од ране љубавне,
А деве га зову *љубав–натенане*.
Донеси ми тај цвет, биљку коју ти некоћ показах.
Сок њен, стављен на капке заспале,
Чини да човек ил' жена заволи лудо
Првога живог створа ког види.
Донеси ми ту биљку; и ту опет буди
Пре но што левијатан може лиг препливати.
Пух: Земљу ћу опасати
За тренова четрдесет. [*Изађе.*]
Оберон: Кад тај сок будем имао,
Вребаћу Титану кад буде спала,

И у очи јој канути течност његову.
Тад првог створа ће ког будна види,
Био то лав, медвед, вук, или бик,
Досадни мајмун ил' опицан вредни,
Она гањати с душом љубавном.
И пре но што скинем јој тај чар с вида,
Јер могу га скинути биљком другом,
Постићи ћу да ми свог пажа да.
Но ко то стиже амо? Невидљив сам,
Па ћу им разговор прислушнути.

[Наступе Димитар и Јелена за њим.]

Димитар: Не волим те, стог ме не прогањај.

Где је Лисандер, и лепа Хермија?
Првог ћу убити, а та потоња убија мене.
Рече ми да се у шуму искрадоше;
И ево ме, лудога у шуми,
Јер наћи не могу своју Хермију.
Кидај, нестај, и не следи ме више.

Јелена: Привлачиш ме, алеме окрутни;
Ал' гвожђе ипак не привлачиш, јер ми је срце
Ко челик верно. Напусти моћ да привлачиш,
Па нећу моћи да те следим.

Димитар: Мамим ли те? Велим ли да си лепа?
Или зар ти, пак, најзбиљскије

Не кажем да не волим те, ни да то могу.

Јелена: И чак због тог те још више волим.

Твој шпанијел сам сам; и, Димитре,

Што више ме бијеш, ја ћу ти се улагивати.

Раби ме тек ко свог шпанијела, презри ме, удри ме,

Не хај за ме, избегавај ме; тек ми пусти,

Безвредној каква сам, да следим те.

Какво место горе могу молити у љубави ти –

А ипак место ми поште високе –

Но да рабљена будем ко пса свог што рабиш?

Димитар: Не кушај превише мржњу ми душе;

Јер ми је мука када те гледам.

Јелена: А мени мука кад те не гледам.

Димитар: Баш превише каљаш чедност своју,

Што град остављаш и предајеш се

У шаке оном што не воли те;

Што повераваш пригоди ноћи

И неупутности пустог места

Благо својега девичанства.

Јелена: За то је врлина ти моја предност.

Није ноћ кад видим ти лице,

Те мислим да у ноћи нисам;

Нит шуми тој мањка сва сила друштва,

Јер си, како ја ценим, ти свет цео.

Па како се може рећи да сама сам,
Кад ту је свет цео да гледа ме?

Димитар: Побећи ћу од тебе и у шипраг се скрити,
А тебе дивљих звери милости пустити.

Јелена: Најдивљија нема срце ко ти.
Умакни кад хоћеш, прича ће се мењати:
Аполо бежи а Дафна лови;
Гугутка гони грифона; блага кошута
Хита да тигра хвата; залуд брзина,
Кад страшљивост гони а храброст бежи.

Димитар: Нећу да трпим питања твоја; пусти ме.

Или, ако ме следиш, не веруј
Да шкоду ти у шуми чинити нећу.

Јелена: Јесте, у храму, у граду, пољу,
Чиниш ми шкоду. Пи, Димитре!
Кривде твоје род мој баш вређају.
Ми се за љубав тући, ко мушки, не можемо;
Треба нас снубити, а створене нисмо да снубимо.

[Изађе Димитар.]

Следићу те, од пакла рај да створим,
Да умрем од руке коју тако волим. *[Изађе.]*

Оберон: Збогом, вило. Пре но што он тај луг напусти,
Бежаћеш од њега, а он ће љубав ти тражити.

[Наступи опет Пух.]

Донесе л' тај цвет? Добро дошао, путниче.

Пух: Јест, ево га.

Оберон: Молим те, дај ми га.

Знам хум где дивљи тимијан цвате,

Где јаглац и љубица смерна расте,

Сасма наткривен сочним козинцом,

Бизамским ружама и шипком.

Ту каткад Титана обноћ спава,

У цвећу том заспала од игре и забава;

И ту змија кожу шарну свлачи,

Отпад доста широк да вилу облачи.

А соком од тог очи ћу јој мазати

И сањама је мрским пунити.

Узми мало тог, и тај претражи гај:

Једна Атињанка слатка заљубљена је

У младића презривог; очи му намажи,

Но учини то кад следећи створ ког види

Буде дева та. Човека ћеш познати

По атинској одећи што има на себи.

Изведи то пажљиво, тако да он

Њу заволи више но љубав своју она.

И гледај да са мном се нађеш пре првог јава петла.

Пух: Без бриге, господине, твој слуга ће учинити то.

[Изађу.]

ЧИН 2, ПРИЗОР 2. Други део Шуме.

Наступи Титана, са Свитом.

Титана: Де, сад колце и песма вилинска;

Па, за трећи део трена, кидајте;

Неки да црве тамане у ружама бизамским,

Неки да војују са шишмишима, рад крила њиних,

За израду капута мојих вражића, а неки да смире

Бучну сову, што обноћ хуче и чуди се

Нашим дусима красним. Сад песмом ме успавајте;

Онда на службе своје и да починем дајте.

Виле певају: Пегаве змије с језиком двојним,

Бодави јежеви, да се не видите;

Мрмољци и слепићи, не шкодите,

Нашој Краљици вила не прилазите.

Славују, милозвучно

Певај у нашој успаванци:

Буји, паји, успаванка, буји, паји, успаванка.

Ни шкода,

Ни клетва, ни урок

Да не приђу госпи нам љупкој.

Стог лаку ноћ, с успаванком.

Пауци ткачки, не прилазите;

Кидајте, прелци дугоноги, кидајте!

Бубе црне, не ближите се;
Глисте ил' пужеви, не шкодите.

Славују, милозвучно

Певај у нашој успаванци:

Буји, паји, успаванка, буји, паји, успаванка.

Вила: Одлазите! Сад добро све је,

Један нек стражу чува горе. *[Изађу виле. Титана спава.]*

[Наступи Оберон и цеди цвет на капке Титанине.]

Оберон: Оно што видиш кад се пробудиш,

За праву љубав ти да прихватиш,

Њега ради да волиш и патиш.

Био то рис, мачак, ил' медвед,

Пантер, ил' вепар с чекињом,

У твојем ће оку изгледати,

Кад се пробудиш, да твој је драги.

Буди се кад близу буде неки створ гадни. *[Изађе.]*

[Наступе Лисандер и Хермија.]

Лисандер: Љубави лепа, умори се од лутања шумом;

А право рећи, заборавих нам пут.

Починућемо, Хермијо, ако сматраш да треба,

И сачекати окрепу дана.

Хермија: Добро, Лисандре, нађи себи стељу,

Јер ја ћу на хум овај ставити главу.

Лисандер: Један бусен служиће ко јастук обома,
Једно срце, једна стеља, двоје груди и завет један.

Хермија: Јок, добри Лисандре; мене ради, драги,
Лези ипак даље, преблизу не лежи.

Лисандер: Да сам безазлен, схвати, мила!

У љубавном разговору љубав значење добија.

Хоћу рећи да срце ми је за твоје везано

Тако да тек једно срце од тог творимо;

Двоје груди спојених заклетвом;

Значи, двоје груди и завет један.

Стог ми не одреци место уза се,

Јер лежући тако, Хермијо, не лажем.

Хермија: Лисандер решета врло љупко.

Е, ђаво ми однео манире и понос

Ако хтеде рећи Хермија да Лисандер лаже.

Но, друже мили, зарад љубави и доброте

Лези подаље; по чедности људској,

Може се лепо рећи да раздвојеност таква

Доличи часном момку и девојци.

Засад се удаљи; и лаку ноћ, друже слатки.

Нек љубав ти не мења се до краја живота ти слатког!

Лисандер: Амин, амин, тој лепој молитви велим;

А живот нек се сврши кад честитост сништим.

Ево ми стеље. Нек сан ти пружи сав свој почин!

Хермија: С по те жеље нек склопе се капци
желитеља! [*Спавају.*]

[*Наступи Пух.*]

Пух: Сву шуму прођох

Но Атињана не нађох

На чије бих нанео очи

Тог цвета моћ што љубав бочи.

Ноћ и тишина. – Ко је ту?

Одећу носи атинску –

То је тај, мој господар рече,

Што атинску деу презре:

Ево и девојке, где чврсто спава,

На земљи што влажна је и прљава.

Добро чељаде! Не смеде лећи

Уз тог безљупца, тог неучтивца.

Простаче, на очи ти бацам ја

Сву моћ што има је чар ова.

Стог се пробуди када ја одем,

Јер сад Оберону морам да пођем. [*Изађе.*]

[*Наступе Димитар и Јелена, трчећи.*]

Јелена: Стани, ма ме убио, слатки Димитре.

Димитар: Велим ти да кидаш, и да ме не гњавиш
тако.

Јелена: Та зар ћеш ме у мраку пустити? Не чини то.

Димитар: Остани на ризик свој. Сам одох. [*Изађе.*]

Јелена: Дах изгубих у тој лудој хајци!

Што више волим, мањи ми добици.

Срећна је Хермија, ма где да лежи;

Јер блажене и дражесне има очи.

Откуд јој очи тако сјаје? Није од суза сланих.

Да јесте, моје се чешће перу од њених.

Не, не, ко медвед сам ружна ја,

Јер звери што сретнем беже из страха.

Стог није чудо што Димитар

Ко чудовиште бежи од мене.

Какво то моје зрцало, злобно и вараво,

Натера ме да поредим се с Хермијиним очима
звезданим?

Ко ли је ту? Лисандер! На тлу!

Мртав? Ил' заспао? Не видим крв, ни рану.

Лисандре, ако си жив, добри господине, пробуди се.

Лисандер: [*Буди се*] И кроз ватру ићи ћу зарад тебе
слатке.

Дивна Јелено! Природа умеће испољава

Што чини да ти кроз груди видим срце.

Где је Димитар? О, како долична реч

То име је да од мог страда мача!

Јелена: Не реци то, Лисандре; не реци то.

Па шта ако воли Хермију твоју? Па шта, господине?
Ипак те Хермија још воли. Стог буди задовољан.

Лисандер: Хермијом задовољан! Жалим
Мрске тренутке што с њом проведох.
Не Хермију но Јелену волим.
Ко неће гаврана за гугутку да мења?
Вољом човека разбор његов управља,
А разбор вели да си ти дева врлија.
Раслиће не сазри док му време није;
Стог ја, млађан, досад не дозрех до разбора.
А сад, гледе искуства људскога,
Разум постаје ми господар вољи
И води ме ка очима твојим, где видим
Приче љубави писане у најбогатијој књизи љубави.

Јелена: Што се родих за ту љуту ругу?
Кад од тебе заслужих ту поругу?
Није л' доста, није л' доста, младићу,
Што не заслужих ја, нити могу
Сладак заслужити глед из ока Димитровог,
Но ти мораш мањкавост моју исмевати?
Вере ми, чиниш ми криво, заиста чиниш,
Што снубиш ме на такав презрив начин.
Но збогом: на силу морам признати
Да мишљах господин си благороднији.

О, да госпу што један човек је одби
Због тога други злоупотреби! *[Изађе.]*

Лисандер: Не види Хермију. Хермијо, спавај ту,
И да не прилазиш Лисандру!

Јер као што вишак слатких ствари
Чини да стомак се поквари,
Јер ко што јереси што их људи оставе
Највише мрзе ти што оне их преваре,
Тако тебе, мој вишак и јерес моју,
Сви мрзе, а ја највећма!

И, све силе моје, усмерите сву љубав своју и моћ
Да Јеленуштујем и витез будем њен! *[Изађе.]*

Хермија *[Пробуди се]:* Упомоћ, Лисандре, упомоћ!

Дај се потруди

Да ту пузаву змију тргнеш ми с груди!

Ах, тешко мени! Какав сан то беше!

Лисандре, где како од страха се тресем.

Мишљах да змија ми срце једе,

А ти сеђаше насмејан због пљачке јој окрутне.

Лисандре! Шта, нема га? Лисандре! Господе!

Шта, не чује? Оде? Ни гласа, ни речи?

Авај, ако чујеш, кажи где си;

Говори, преклињем! Од страха сам скоро у несвести.

Не? Онда схватам да близу ниси;

Било смрт ил' тебе одмах ћу наћи. [*Изађе.*]

ЧИН 3, ПРИЗОР 1. *Шума. Титана лежи и спава. Наступе Клин, Пасир, Калем, Дувало, Губац и Гладуш.*

Калем: Јесмо ли сви туна?

Клин: У добар час, у добар час; а ту је необично згодно место за пробу нам. Овај крч зелени биће наша бина, овај глогов жбун, наша гардероба; и ми ћемо је извести уживо баш како ћемо пред Војводом изводити.

Калем: Петре Клине –

Клин: Шта велиш, врли Калеме?

Калем: Има ствари у овој комедији о Пираму и Тизби што се неће допасти. Прво, Пирам мора мач исукати да се убије; што госпе не могу поднети. Шта кажеш на то?

Губац: Богме, зазор оправдан.

Гладуш: Верујем да то убијање морамо изоставити, кад се добро размисли.

Калем: Ни случајно; имам средство да све средим. Напишите ми пролог; и нека изгледа да пролог каже да мачевима својим нећемо чинити шкоду, и да Пирам, у ствари, убијен није; а да буде уверљивије, реците им да ја, Пирам, нисам Пирам него Калем ткач. То ће их

страха трсити.

Клин: Добро, имаћемо такав пролог; а биће писан у осмерцу са шестерцем.

Калем: Не, додај још пар: нек буде писан у осмерцу с осмерцем.

Губац: Зар се госпе неће лава плашити?

Гладуш: Ја од тог зазирем, да знаш.

Калем: Уметници, треба да размислите: довести – не дао Бог! – лава међ госпе јесте ствар баш ужасна; јер вам нема ужасније дивље живине од живога лава, и ми треба да то размотримо.

Губац: Стог још један пролог мора рећи да то није лав.

Калем: Јок, мора се поменути име његово, а по лица мора му се видети кроз шију лавову; а он сам мора се огласити, казујући ово, или у истом бесмислу: „Госпе,“ или „Лепе госпе,“ – „Желим од вас“, или „Тражим од вас“, или „Преклињем вас“ – „да се не плашите, да не дрхтите: мој живот за ваше. Ако мислите да сам амо дошао ко лав, то би била жал мог живота. Не, нисам ја такав створ; човек сам ко други људи;“ и ту да, у ствари, да своје име, и каже им јасно да је он Пасир столар.

Клин: Добро, биће тако. Но има две тешке ствари; то јест, да се месечина донесе у дворану, јер, знате, Пирам

и Тизба се састају по месечини.

Губац: Сија ли Месец те ноћи кад играмо свој комад?

Калем: Календар, календар. Погледај у алманах; нађи месечину, нађи месечину.

Клин: Да, сија те ноћи.

Калем: Па онда можете оставити крило великог дворанског прозора, тамо где играмо, отвореним, те месец може сијати унутра кроз прозор.

Клин: Јест; или, пак, неко мора ући с трњаком и фењером и рећи да долази да проказује, или да представља, лик Месечине. Затим, има још једна ствар: морамо да имамо зид у великој дворани; јер Пирам и Тизба, вели прича, разговараху кроз зидну пукотину.

Губац: Зид не можеш унети. Шта ти велиш, Калеме?

Калем: Неко мора зид представљати. И нека на себи има мало вапна, мало глине, или мало жбуке, да означи зид. И да прсте држи овако, а кроз ту пуклину ће Пирам и Тизба шапутати.

Клин: Ако то може бити, онда је све у реду. Де, седите, сви одреда, и говорите своје улоге. Пираме, ти почни; кад изговориш своју беседу, ступи у онај жбун; и тако сви по свом шлагворту.

[Наступи Пух, страга.]

Пух: Какве то простаке имамо што се ту хвастају,

Надомак зипке Краљице вила?

Шта, комад се спрема! Слушалац бићу;

И глумац, можда, видим ли смисла.

Клин: Говори, Пираме. Тизбо, иступи.

Калем: Тизбо, цвеће пријатних мириса смрадних –

Клин: Сладних, сладних.

Калем: – пријатних мириса сладних:

Такав је дах твој, моја најдража Тизбо мила.

Но ослушни, глас! Чекај ту мало,

А ја ћу ти се брзо приказати. *[Изађе.]*

Пух: Чуднији Пирам но што се икад играо овде.

[Изађе.]

Дувало: Морам ли ја сад говорити?

Клин: Јест, вала, мораш; јер мораш да схватиш да он одлази само да види какву то буку чу, и да се враћа.

Дувало: Пираме најсјајнији, сасма ко бели љиљан,

Боје ко ружа румена на трњаку победном,

Живо млад и Јевреј једнако љубак,

Веран ко коњ највернији, што ипак се не умара,

Чекаћу те, Пираме, код гроба Наивковог.

Клин: Ниновог гроба, човече. Та то још не смеш изговорити; то одговараш Пираму. Ти изговараш цео свој део одједном, шлагворте и остало – Пираме, уђи. Твој шлагворт је прошао; он је „не умара“.

Дувало: О – ко коњ највернији, што ипак се не умара.

[Наступи опет Пух, и Калем с магарећом главом.]

Калем: Да сам леп, Тизбо, само бих твој био.

Клин: О, чудовишно! О, необично! Опседнути смо. Молићу, уметници, бегајмо, уметници. Упомоћ! *[Изађу Клин, Пасир, Дувало, Губац, и Гладуш.]*

Пух: За вама ћу, около вас водити,
Кроз мочвару, кроз жбуњак, кроз гуштик, кроз трњак;
Каткад коњ, каткад огар бити,
Брав, медвед безглави, каткад огањ;
И њиштати, лајати, роктати, рикати, и горети,
Као коњ, огар, брав, медвед, огањ, непрестано.

[Изађе.]

Калем: Што ли беже? То је њино лупештво да мене уплаше.

[Наступи опет Губац.]

Губац: О, Калеме, измењен си! Шта то видим на теби?

Калем: Шта видиш? Видиш своју главу магарећу, зар не? *[Изађе Губац.]*

[Наступи опет Клин.]

Клин: Блажен да си, Калеме! Блажен да си! Преображен си. *[Изађе.]*

Калем: Видим им лупештво: то је да од мене магарца праве; да ме уплаше, узмогну ли. Но ја се не мичем с овог места, шта год они радили; ходаћу овде горе–доле, и певаћу, да чују да се не бојим. [Пева.]

„Кос тако црне боје,
Кљуна наранџастожустосмеђег,
Дрозд са својим јасним зовом,
Царић с перцетом – “

Титана:[Буди се.] Какав анђео ме буди из постеље ми цветне?

Калем:[Пева.] „Зеба, врабац и шева,
Ружногласна кукавица сива,
Чији зов многи човек примети,
А не сме „не“ узвратити – “
јер, збиља, ко би се натезао с тако блесавом птицом?
Ко би птицу у лаж утеривао, макар и не кричала тако
„бено“?

Титана: Молим те, мили смртниче, певај опет:

Уво ми је певом ти врло очарано,
Ко што ми је око ликом ти зането;
А моћ врлине ти сили ме

На први поглед да кажем, да присегнем, волим те.

Калем: Мним, госпођо, да за то имаш мало разлога.
А ипак, говорећи право, разбор и љубав данас се мало

друже; утолико већа штета што их неке комшије честите не спријатеље. Ма, ја се то само знам каткад шалити.

Титана: Мудар си ко што си леп.

Калем: Ни то није тако. Но кад бих имао довољно памети да се ишчупам из ове шуме, имао бих је довољно да ми послужи.

Титана: Не тражи да из шуме ове изађеш:

Хтео, не хтео, туна остаћеш.

Ја нисам неки дух обични;

Лето јоште мој чин двори.

А ја те волим; стог са мном хајде.

Даћу ти вилењаке да те служе,

А они ће драгуље ти из мора донети,

И певати док спаваш на цветној постељи.

А ја ћу ти смртничку грдобу тако очистити

Да ћеш се ко дух лаки кретати.

Грашкоцвате! Паучинко! Лептирче! Семе Сенфа!

[Наступе Грашкоцват, Паучинко, Лептирац и Семе Сенфа.]

Грашкоцват: Спреман.

Паучинко: И ја.

Лептирац: И ја.

Семе Сенфа: И ја.

Сви: Камо да идемо?

Титана: Будите љубазни и учтиви према џентлмену
том;

Скакућите како хода он и цупкајте му на оку;
Марелама га храните и купинама,
Грожђем руменим, смоквама зеленим, и дудињама;
Медне кесе крадите од бумбара,
Стегна им сеците воштана за свеће ноћне
И палите их на пламним очима свица,
Да љубав ми иде у постељу и устаје.
И крила чупајте с лептира бојених,
Да зраке Месеца му здувате с очију снених.
Клањајте му се, вражићи, и штупте га.

Грашкоцват: Здраво, смртниче!

Паучинко: Здраво!

Лептирац: Здраво!

Семе Сенфа: Здраво!

Калем: Од срама молим твоје господство да ми
опрости: молим за име твога господства.

Паучинко: Паучинко.

Калем: Желим да те боље упознам, добри газда
Паучинко. Аколи прст посечем, бићу слободан да ти се
обратим. Твоје име, џентлмене честити?

Грашкоцват: Грашкоцват.

Калем: Молим те, препоручи ме госпа Бундеви,

матери својој, и газда Махунку, оцу свом. Добри газда Грашкоцвате, и тебе желим да боље упознам. Твоје име, молим те, господине?

Семе Сенфа: Семе Сенфа.

Калем: Добри газда Семе Сенфа, твоје стрпљење добро познајем: она кукавна, дивска говеђина прождера много центлмена из твога дома. Јамчим ти да племе ти пређе је чинило да очи ми сузе. Желим да те боље упознам, добри газда Семе Сенфа.

Титана: Де, дворите га; у моју сеницу водите.

Месец, мнијем, гледа оком водним;

А кад он плаче, цветић сваки плаче,

Жалећи неку чедност присиљену.

Вежите језик моје љубави. Тихо га доведите.

ЧИН 3, ПРИЗОР 2. Један други део Шуме.

Наступи Оберон.

Оберон: Питам се да л' се Титана пробудила.

Затим, шта јој прво дође на очи,

Што мора волети до крајности.

[Наступи Пух.]

Ево стиже мој теклић. – Шта има, душе луди?

Каква је сад забава ноћна у овом лугу опседнутом?

Пух: Госпарка ми је у неман заљубљена.

Код њене скривене сенице посвећене,
Док снила је и спавала чврсто,
Руља будала, простих занатлија
Што за хлеб раде на ћепенцима атинским,
Састаде са да проба комад
Намењен за велог Тезеја венчани дан.
Најплићи дебелокожац те бедне врсте,
Који Пирама играше у забави им,
Напусти свој призор и у жбун уђе,
Кад ја га шчечах у пригоди тој,
На главу му насадих магарца тинтару.
Убрзо, Тизби се морало одговорити,
Те мој мимичар иступи. Кад га спазише,
Ко дивље гуске што пузећег птичара виде,
Ил' чавке русоглаве, многе на броју,
Кад дигну се и гракћу на пуцањ пушке,
Оделе се и лудо шестаре небом –
Тако, на појаву му, друзи му киднуше,
А на бат мој, сем тог, један пада,
Виче „Убиство“ и помоћ зазива из Атине.
Њин разбор, тако слаб, одузет од страха им тако јаког,
Учини да ствари безумне почну им шкодити.
Јер шибље и трње им одећу хватаху,
Неко рукаве, неко шешире – од давалаца свака ствар

узима.

Одмамих их у том страху лудом,
А слатког Пирама мењаног оставих ту.
Кадли тог часа, тако се збило,
Титана пробуди се и намах магарца заволе.

Оберон: То испада боље но што могох смислити.

А јеси л' већ заквачио Атињанина очи
Соком љубавним, ко што рекох ти да чиниш?

Пух: Затекох га заспалог – и то је готово –

И Атињанку уз њега,
Да она, кад се он пробуди, нужно се мора видети.

[Наступе Димитар и Хермија.]

Оберон: *[Постранце Пуху.]* То је баш Атињанин тај.

Пух: *[Постранце Оберону.]* То је та жена, но то није
човек тај.

Димитар: О, што кориш оног што те тако воли?

Тако горак дах на свог горког душмана усмери.

Хермија: Сад тек карам, а треба да горе с тобом
поступам;

Јер ми, зебем, разлог даде да кунем.

Ако си у сну ми убио Лисандра,
Зарони дубоко, јер си у крви преко ципела,
Па убиј и мене.

Сунце овом дану верно не беше

Ко он мени. Зар би се открао
Од заспале Хермије? Вероваћу кад
Цела та Земља бушна буде, па да Месец
Може пузнути кроз среду и тако поремети,
Антиподима, свог брата подне.

Није друге до си га убио.

Тако убица изгледа, тако мртво, тако мрко.

Димитар: Тако убица изгледа, а тако и ја,

Кроз срце прободен тврдом ти окрутношћу.

Па ипак ти, убица, изгледаш светло, јасно,

Ко Венера она у кружници јој трептавој.

Хермија: Шта то има везе с мојим Лисандром? Где је он?

Ах, добри Димитре, хоћеш ли ми га дати?

Димитар: Пре бих огрима својим леш његов дао.

Хермија: Бежи, псу! Бежи, псино! Тераш ме преко међа

Стрпљења девојачког. Згуби л' га, онда?

Одсад међ људе да се не бројиш!

Ох, бар једном реци право, реци право мене ради –

Усуди ли се да га гледаш кад се пробуди,

И да л' га заспалог уби? О, храбар потез!

Није л' црв могао, гуја, толико чинити?

Гуја то учини, јер с језиком двојнијим

Од твог, змијо, гуја убола није.

Димитар: Страст арчиш на неумесно стање
душевно.

Нисам крив за крв Лисандрову.

Нити је он мртав, колико знам.

Хермија: Молим те, реци ми онда да је добро.

Димитар: И кад бих могао, шта бих добио за то?

Хермија: Повластицу да ме не видиш више.

А из твог мрског друштва одлазим вако:

Више ме не видиш, био он мртав ил' не. *[Изађе.]*

Димитар: Не вреди је следити у тој ћуди жучној.

Стог ћу овде замало остати.

Тако јада тежина тежа постаје

За дуг који сан пропали јаду дугује;

Што ће он сад донекле платити,

Ако ћу зарад понуде му ту мало остати. *[Легне на
земљу и спава.]*

Оберон: Шта учини? Сасма си побркао

И љубавни сок на очи неког драгог ставио.

С грешке твоје мора да проистече

Да нека љубав права је обрнута а не да лажна права
постаде.

Пух: Значи да усуд одређује да, док један човек реч
држи,

Милион омане, завет за заветом ништећи.

Оберон: По шуми крени брже од ветра,
И Јелену из Атине гледај да нађеш.

Гине од љубави и бледа је лица

Од уздаха љубавних, што скупо крв чилу кошта.

Неком опсеном гледај да амо доведеш је.

Ја ћу му очи зачарати док она не дође.

Пух: Идем, идем; гле како идем,

Брже од стреле из лука Татара. [*Изађе.*]

Оберон: Цвете румене боје ове,

Згођен стрелом Купидовом,

Утони му у јабуку ока.

Кад љубав своју угледа,

Нек она сине красно

Ко Венера небеска.

Буде л' она ту кад се пробудиш,

Ти за лек да је замолиш.

[*Наступи опет Пух.*]

Пух: Вођо вилинске нам чете,

Ево ту Јелене;

А младић, ког побрках ја,

Бори се за награду љубавника.

Хоћемо л' им нежну представу гледати?

Боже, какве луде смртници су ти.

Оберон: Склони се: бука коју праве
Димитра пробудиће.

Пух: Тад једну ће два уједно снубити;
Већ то мора забавно бити;
А мене највећма гале ствари те
Што бесмислено случе се.

[Наступе Лисандер и Јелена.]

Лисандер: Што мислиш да с презиром снубим?
Презир и поруга не дођу у сузама.
Погле, док присежем, плачем; а клетве тако рођене
У свом настанку чине се истините.

Откуд ти се те ствари код мене могу презиром
чинити,

Кад носе, да докаже да су праве, значку верности?

Јелена: Унапређујеш лукавост ти све више и више.
Кад истина убија истину, какав ђаволско–свети сукоб!
Хермијини завети су ти; хоћеш ли од ње одустати?
Мери заклетву заклетвом и нећеш ништа измерити:
Твоје присега њој и мени, стављене на две ваге,
Једнако биће тешке, а обе ко бајке лаке.

Лисандер: Кад њој се заклех, немах расуде.

Јелена: Ни сад, по мени, кад одустајеш од ње.

Лисандер: Димитар њу воли, а тебе не воли.

Димитар: *[Буди се.]* О, Јелено, богињо, вило,

савршена, божанска!

С чим, љубави, да очи ти поредим?

Кристал је мутан. О, како изгледом зреле

Усне ти, трешње те љубне, постају замамне!

То чисто слеђено бело, Тавра високог снег,

Лепезан источњаком, врана постане

Кад ти руку дигнеш; о дај да љубнем

Кнегињу ту белине чисте, тај блажја жиг!

Јелена: О, руге! О, пакла! Видим да сви сте склони

Да врзете се на ме рад забаве вам.

Да сте уљудни и за учтивост знате,

Не бисте ме толико вређали.

Зар ме мрзети не можете – а знам да мрзите ме –

А да у души се не здружите да ми се и ругате?

Да сте људи, ко што сте људи изгледом,

Не бисте тако поступали с господом благородном;

Присезали, клели се, и прехваљивали ми делове,

Кад сам сигурна да ме од срца мрзите.

Вас двојица сте ривали, и Хермију волите;

А сад оба ривали да се Јелени ругате;

Подухват пријатан, мушко предузеће,

Призвати сузе у очи јадне деве

Ругањем својим! Нико племенит

Не би девицу вређао тако, ни теретио

Стрпљење душе јадне, све да се забавите.

Лисандер: Безобзиран си, Димитре; такав не буди,
Јер Хермију волиш; то знаш да знам.

А овде, са свом добром вољом, сасма од срца,
Свој део дајем ти у љубави Хермијиној.

А ти ми свој пренеси у Јелениној,
Коју волим и волећу до смрти своје.

Јелена: Никад ругачи дах не арчише напразније.

Димитар: Лисандре, задржи Хермију своју; нећу је.

И ако икад је вољах, сва љубав та нестаде.

Срце моје код ње тек гостовало је,

А сад се Јелени дома вратило,

Да ту остане.

Лисандер: Јелено, није тако.

Димитар: Не куди оданост коју не знаш,

Да то, на погибелъ своју, не платиш скупо.

Где где ти љубав стиже; ено је драга ти.

[Наступи опет Хермија.]

Хермија: Тавна ноћ, што оку одузме моћ,

Уво чини да боље разбира;

Тамо где чуло вида ослаби,

Слуху двоструко надокнади.

Моје те око, Лисандре, не нађе;

Ухо моје ме, хвала му, твој гласу доведе.

Ал' што ме напусти тако окрутно?

Лисандер: Што би остао ког љубав тера да крене?

Хермија: Каква љубав би Лисандра од мене терала?

Лисандер: Љубав Лисандрога, што не хте му дати да остане,

Лепа Јелена, која ноћ више краси

Но сви ти пламни вихори и очи светлости.

Што ме тражиш? Зар ти то рећи не могаше,

Мржња што је осећам за те учини да те оставим тако?

Хермија: Не говориш како мниш; то бит не може.

Јелена: Гле, она је једна из завере ове!

Сад видим да се све троје свезаше

Да творе ту забаву дволичну, на ругу мени.

Хермија неправедна! Дево збиља незахвална!

Зар се уроти, зар с овима смисли

Да мучиш ме том поругом гадном?

Зар је сав разговор који смо делиле,

Сестринске присеге, часи које проводисмо,

Кад карасмо време брзонога

Што дели нас – зар је све то заборављено?

Све школско другарство, детињства невиност?

Ми, Хермија, ко два божанства уметна,

Иглама својим обе један цвет стварасмо,

Обе на једној мустри, седећи на једном јастуку,

Обе певушећи једну песму, обе у једном кључу,
Ко да су руке наше, бокови наши, гласови и умови
Повезани. Тако смо скупа расле,
Налик трешњи двојној, наизглед раздвојене,
А ипак једно у раздвојености;
Две љупке јагоде уобличене на једној петельци;
Да, с два тела наизглед, но једним срцем;
Два од првих, ко грбови у хералдици,
Што једном само припадају, а крунисани једном
крестом.

Та зар ћеш љубав нам стару на комаде кидати,
Да здружиш се с мушкима у презирању друге ти
јадне?

Није то другарски, није девојачки.

Наш род, ко и ја, може те због тог карати,

Мада ја сама увреду осећам.

Хермија: Згранута сам страсним ти речима.

Не презирем те; чини се да ти презиреш мене.

Јелена: Зар ниси Лисандра хушкала, ко у презиру,

Да следи ме и хвали ми очи и лице?

И терала љубав ти другу, Димитра,

Који и сад ме ногом одгурну,

Да зове ме богињом, вилом, божанском и врсном,

Красном, небесном? Што он то говори

Тој коју мрзи? И што Лисандер
Љубав ти одбија, тако јаку у души му,
И нуди мени, у ствари, наклоност,
До по твом хушкању, пристанку твом?
Па шта што нисам у милости ко ти,
Тако љубављу кићена, тако срећна,
Но крајње бедна, да волим невољена?
То треба да жалиш пре но да презреш.

Хермија: Не схватам шта тим желиш рећи.

Јелена: Јест, истрајавај, хињи изглед тужан,
Бекели ми се кад леђа окренем;

Мигајте једно другом; терајте слатку шалу.

Забава та, лепо спроведена, биће забележена.

Да иоле сажали имате, милости, ил' манира,

Не бисте од мене творили расправе такве предмет.

Но вама збогом: делом је то кривња моја,

Коју ће смрт ил' удаљење убрзо исправити.

Лисандер: Чекај, Јелено мила; чуј извињење моје:

Љубави моја, животе мој, душо моја, Јелено лепа!

Јелена: О, изванредно!

Хермија: Драги, не презири је тако.

Димитар: Ако она не може измолити, ја могу
изнудити.

Лисандер: Не можеш изнудити више но она

ИЗМОЛИТИ:

Претње ти немају снаге више од њених слабих молби.

Јелено, волим те; живота ми, волим.

Кунем се тим што хоћу рад тебе изгубити,

Да докажем да лаже тај што вели да не волим те.

Димитар: Ја кажем да волим те више но што он то може.

Лисандер: Ако то велиш, де на страну, и то и докажи.

Димитар: Хајде, брзо!

Хермија: Лисандре, куда све ово води?

Лисандер: Одбиј, Етиопко!

Димитар: Не, не; он ће...

Ко да се отима; да прави се да би за мнош,

Но не полази: кукавељ ти си, губи се!

Лисандер: Откачи се, мачко, чичку! Створе огавни, пуштај,

Ил' ћу те стрести са се ко змију!

Хермија: Што поста тако груб? Каква је мена то?

Љубави слатка –

Лисандер: Твоја љубав! Одлази, Татарко загасита, одлази!

Одлази, леку гадни! Отрове мрски, кидај!

Хермија: Да се не шалиш?

Јелена: Да, збиља; а шалиш се и ти.

Лисандер: Димитре, држаћу дату ти реч.

Димитар: Волео бих да јамство ти имам, јер видим
Да слабо вас јамство држи: речи ти нећу веровати.

Лисандер: Шта, да је повредим, ударим, убијем
намртво?

Мада је мрзим, нећу је повредити тако.

Хермија: Шта, зар можеш ми од мржње нанети
повреду већу?

Мрзиш ме? Што? Боже! Шта се збива, љубави?

Нисам ли ја Хермија? Ниси л' ти Лисандер?

Лепа сам сад ко што бејаш пређе.

Волео си ме ноћас; а ипак ме ноћас остави.

Значи да ме остави – не дао бог! –

Збиља, могу ли рећи?

Лисандер: Јест, живота ми;

И не пожелех да видим те више.

Стог буди без наде, питања, сумње;

Буди сигурна, ништа од тог извесније; шала није

Да мрзим те и Јелену волим.

Хермија: Авај! Варалице! Цвете медљикави!

Крадљивко љубави! Шта, зар дође ноћу

И мојој љубави срце украде?

Јелена: Лепо, вере ми!

Зар немаш чедности, срама девојачког,
Ни трага стидљивости? Шта, хоћеш ли да тргаш
Одговоре срдне с мог пристојног језика?
Пи, пи! Лицемерко, лутко, ето ти!

Хермија: Лутка? Зашто? Јест, у том смеру игра води.

Сад видим да она пореди
Стасове наше; истиче вис свој;
А својом појавом, својом високом појавом,
Висом својим, у ствари, придоби га.
А јеси л' му тако порасла у очима
Јер сам ја патуљаста и тако ниска?

Колико сам ниска, мајски стубе фарбани, реци?
Колико сам ниска? Нисам, пак, тако ниска
Да ми нокти не могу у очи ти сегнут.

Јелена: Молим вас, мада ме исмевате, џентлмени,
Да не дате да ме повреди. Никад не бејох злобна;
Уопште немам дара у горопадности;
Права сам девојка по страшљивости.
Не дајте да ме удари. Можда мислите,
Пошто је нешто нижа од мене,
Да јој се могу супроставити.

Хермија: Нижа! Чуј, опет.

Јелена: Добра Хермијо, не буди тако јетка са мном.
Ја сам те, Хермијо увек волела,

Увек ти чувала тајне, никад ти шкодила.
Ван тог, из љубави спрам Димитра,
Рекох му за твоје открадање у шуму ту.
Следио те је; из љубави, ја следих њега;
Но он ме отале откара и запрети ми
Да ме удари, да ме изгази, ма да ме и убије.
А сад, да ме пустите да одем на миру,
У Атину ћу вратити лудост своју
И нећу вас више следити: пустите ме.
Видите како сам глупа и како лаковерна.

Хермија: Ама, одлази; ко те па спречава?

Јелена: Срце шашаво, што га остављам ту за собом.

Херминија: Шта, са Лисандром?

Јелена: Са Димитром.

Лисандер: Не бој се; неће те она повредити, Јелено.

Димитар: Не, господине, неће, ма јој ти држао
страну.

Јелена: О, кад је љута, оштра је и горопадна!

Беше свадљивка кад у школу је ишла;

И мада је истом мала, жестока је.

Хермија: „Мала“ опет! Ништа сем „ниска“ и „мала“!

Што трпите да ме тако исмева?

Пустите да јој приђем.

Лисандер: Одбиј, патуљице;

Минимуско, прављена од штетног троскота;
Зрнце, жиру.

Димитар: Одвећ си реван
У корист те што услуге ти презире.
Пусти је на миру; не говори о Јелени;
Не држи јој страну; јер каниш ли
Да иоле љубави спрам ње покажеш,
За то ћеш платити.

Лисандер: Сад ме она не држи;
Сад следи ме, смеш ли, да испитамо чије право,
Твоје ил' моје, на Јелену је веће.

Димитар: Да следим те! Јок, ићи ћу с тобом
напоред. [*Изађу Лисандер и Димитар.*]

Хермија: Е, господична, сав тај дармар је због тебе.
Ама, не враћај се.

Јелена: Нећу ти ни веровати, не,
Ни дуже стати у друштву ти опаком.
Руке су ти од мојих брже на тучу,
Ал' моје ноге су дуже, да беже. [*Изађе.*]

Хермија: Згранута сам, и не знам шта рећи. [*Изађе.*]

Оберон: Нехат је то твој. И даље брљаш,
Ил' намерно вршиш лупештва своја.

Пух: Веруј ми, краљу сени, забрљаш.
Зар ми не рече да ћу човека знати

По атинској ношњи што има је на себи?
И толико недужним се показује потхват мој,
Што намазах Атињанина очи;
И засад ми је мило што тако испало је,
Јер то њино бучање ценим забава да је.

Оберон: Видиш да драгани ти место траже где да се боре.

Похитај, стог, Славко, ноћ замрачи;
Звездани свод ти прекриј одмах
Маглом спуштеном, ко Ахерон црном,
И те мрке ривале тако заведи
Да један другом на пут не дође.
Ко Лисандер каткад језик намести,
Па Димитра чачни вредом злобним;
А каткад грди ко Димитар;
И гледај да тако их водиш једног од другог,
Док им се на чела сан смртолики,
Оловних ногу и шишмишних крила, не навуче.
Тад у око Лисандрово цеди биљку ту,
Чија течност има својство лековито
Да с моћи својом отале склони грешку сваку,
И чини да очи му врте се с видом навадним.
Кад затим се пробуде, све то ругање
На сан ће личити и тлашњу јалову,

Те ће драгани назад у Атину поћи,
С везом што трај јој до смрти неће кончати.
Док тебе у тој работи рабим,
До Краљице ћу своје и молићу за дечака јој индијског;
А тад ћу јој око чарано спасит
Од гледа на грдова, и све ће спокој бити.

Пух: Мој госпару вилински, то мора се журно
решити,

Јер ноћи змајеви хитри облаке секу пуном брзином,
И тамо сјаји Авроре весник,
На чији долазак дуси, што лутају амо—тамо,
Хрле дома на гробља. Клете душе све,
Што су на раскршћима и у рекама копане,
Већ одоше постељама им црвљивим.
Из страха да дан не гледа бруку им,
Себе намерно са светлости прогнају
И вавек се с ноћи мрколиком дружит морају.

Оберон: Ал' ми смо духови другог соја:
Ја често се забављах љубављу јутарњом,
И, ко шумар, лузима ходит смем
Чак док капија источна, пламно рујна,
Отворив се к Нептуну с јасним зрацима блаженим,
У жуто злато му не створи слане струје зелене.
Но ипак хитај; немој оклевати:

Још пре дана можемо раду ту свршити. *[Изађе.]*

Пух: Горе–доле, горе–доле,

Водаћу их горе–доле.

Мене се у селу и граду боје.

Злодуше, води их горе–доле.

Ево једнога где стиже.

[Наступи опет Лисандер.]

Лисандер: Где си, горди Димитре? Де јави се.

Пух: Овде, лупежу; с исуканим мачем и спреман. Где си ти?

Лисандер: Бићу очас код тебе.

Пух: Тад следи ме

На равније тле. *[Изађе Лисандер.]*

[Наступи опет Димитар.]

Димитар: Лисандре! Јави се опет.

Бегунче, кукавче, зар побеже?

Говори! У жбуну неком? Где кријеш главу?

Пух: Кукавче, зар се звездама хвалиш,

Жбуњу причаш да кавгу тражиш,

А доћи нећеш? Дођи, страшивко, дођи, дете;

Ишибаћу те прутом. Обрукан је тај

Што мач исуче на те.

Димитар: Аха, јеси ли туна?

Пух: Следи мој глас. Нећемо мушкост кушати туна.

[Изађу.]

[Наступи опет Лисандер.]

Лисандер: Иде преда мном и стално ме навлачи.

Кад стигнем тамо одакле зове, нема га.

Од мене је лупеж лаконогији много.

Ја следих брзо, а он бежаше брже,

Тако да допадох у мрачан, нераван пролаз,

И ту ћу се одморити. [Легне.]

Дођи, дане мили!

Јер једном само да ми покажеш светло ти сиво,

Наћи ћу Димитра и осветити чикање ово. [Заспи.]

[Наступе опет Пух и Димитар.]

Пух: Ха, ха, ха! Кукавче, што не дођеш?

Димитар: Чекај ме, ако смеш; јер добро знам,

Да бежиш преда мном и мењаш место,

И не смеш чекати, ни у лице ме гледати.

Где си сада?

Пух: Приђи де; овде сам.

Димитар: Па тад ме исмеваш. То ћеш платит скупо

Ако ти лице по дану видим.

Сад одлази. Сили ме клонулоост

Да пружим се на том хладном лежају.

Но надај се посети по сванућу. [Легне и заспи.]

[Наступи опет Јелена.]

Јелена: Заморна ноћи, дуга и мучна ноћи,
Скрати свој час! Сините, утехе с истока,
Да по дану се могу у Атину врати,
Од тих што мрзе ми друштво бедно.
А сан, што кашто склопи око јада,
Нек начас ме краде из друштва мог. [*Легне и заспи.*]

Пух: Досад тек троје. Да дође још једно;
Два од оба рода четири чини.
Ево је стиже, тужна и зловољна.
Купидон момак је лупешки,
Што јадне жене тако излуди.

[*Наступи опет Хермија.*]

Хермија: Никад тако уморна, никад тако тужна,
Росом шкропљена и трњем цепана,
Даље не могу пузати, ни ићи даље;
Ноге не могу укорак с мојим жељама.
Ту починућу док не сване.
Нек небо штити Лисандра, ако се тући кане! [*Легне и заспи.*]

Пух: На земљи

Чврсто спавај.

Нанећу

На око твоје,

Драгане нежни, лек. [*Истисне сок на очи*]

Лисандрове.]

Кад се пробудиш,

Ти ћеш

Уживати збиља

Што видиш

Своје раније госпе око.

А народни рек знани,

Да сваки човек добије своје,

Показаће буђење твоје:

Ивица Марицу добија;

Ништа се не разбија;

Човек ће опет добит своју кобилу, и све потомак бива.

[Изађе.]

ЧИН 4, ПРИЗОР 1. *Шума.*

Наступе Титана и Калем, у пратњи Грашкоцвата, Паучинка, Лептирца, Семена Сенфа и других Вила и Вилењака; Оберон је позади, непримећен.

Титана: Дођи, седи на том лежају цветном,

Док ти милујем образе чедне,

И задевам руже бизамске у меку ти, глатку косу,

И љубим ти лепе, велике уши, радости моја мила.

Калем: Где је Грашкоцват?

Грашкоцват: Спреман.

Калем: Главу ми чеши, Грашкоцвате. Где је господ Паучинко?

Паучинко: Спреман.

Калем: Госпон Паучинко, добри госпоње, узми своје оружје у руке и уби ми црвенбоког бумбара врх чичка; и, добри госпоње, донеси ми кесу медну. Не мучи се превише у том поступку, господ; и добри госпоње, пази да медна кеса се не распукне; било би жао ми да медна кеса те прелије, сињоре. Где је господ Семе Сенфа?

Семе Сенфа: Спреман.

Калем: Дај ми своју шаку, господ Семе Сенфа. Молим те, мани се своје учтивости, добри госпоње.

Семе Сенфа: Шта заповедаш?

Калем: Ништа, добри госпоње, сем да помогнеш кавалеру Паучинку да чеше. Морам берберу, господ; јер мни ми се да сам необично космат по лицу; а такав сам нежан магарац да се, ако ме длака макар голицне, морам чешати.

Титана: А хоћеш ли да слушаш мало музике, слатка моја љубави?

Калем: Имам доста добро уво за музику. Дај дер машице и коске.

Титана: Ил' кажи, љубави слатка, шта желиш јести.

Калем: Вала, мерицу крмива: бих могао жвакнути

твоју добру суву зоб. Чини ми се да веома чезнем за
свежњем сена; добро сено, слатко сено, нема премца.

Титана: Имам подузетног вилца, који ће потражити
Веверичје спремиште и орашце ти донети свеже.

Калем: Радије бих појео пар прегршти сувог грашка.
Но, молим те, да ме нико од твојих не дира: сан је
навалио на ме.

Титана: Спавај, а ја ћу те грлити у наручју.

Виле, идите, и на све стране се разиђите. [*Изађу
виле.*]

Тако кукавичњак слатку козју крв

Нежно обвија; нежни бршљан тако

Обмота корасте прсте бреста.

О, како те волим! Како сам у те заљубљена! [*Засну.*]

[*Наступи Пух.*]

Оберон: Добро дошао, добри Славко.

Видиш ли тај призор слатки?

Заљубљеност њену сад почињем жалити.

Јер кад наиђох на њу иза шуме недавно,

Док тражи слатка довољства од те мрске луде,

Ја је изгрдих и свадих се с њом;

Јер му космате слепочнице беше окружила

Венчићем од свежег и мирисног цвећа;

А та иста роса, што кашто на пупима

Зна да бубри ко округли и сјајни бисери,
Стојаше сад у љупким окцима цветића
Ко сузе што жале своју срамоту.
Кад је до миле воље накорих,
А она скрушено мољаше да будем стрпљив,
Тад јој заисках њено подмече,
Које ми она одмах даде, и своју вилу посла
Да га однесе у сеницу ми у земљи вилинској.
И сад имам тог дечака, те ћу уништити
Ту мрску мањкавост очију њених.
И, добри Пуше, склони тај преобличени скалп
Са главе тог атинског драгана,
Да, кад се пробуди кад и други,
Сви могу да се у Атину врну
И о збивањима ноћи те не мисле више
Него ко о грозним мукама сна.
Но прво ћу спасти Краљицу вилинску. [*Такне јој очи
једном биљком.*]

„Буди каква знаде бити,

Види како знаде видети.

Пуп Дијанин над Купида цветом

Таквом влада снагом и моћи светом.“

Сад, Титано моја; буди се, слатка моја Краљице.

Титана: Обероне мој! Какве тлапње видех!

Мишљах да сам у магарца заљубљена.

Оберон: Ту ти лежи драган.

Титана: Како се десише те ствари?

О, како ми очи сад лик му мрзе!

Оберон: Мало тишине. Славко, скини му главу.

Титано, зови музику; и умртви више

Но обичан сан чула свих ових петоро.

Титана: Музику, деде! Музику, каква сан зазива!

[Свира музика.]

Пух: Сад, кад се пробудиш, гвири својим очима.

Оберон: Јечи, музико! Дођи, Краљице моја, узми ме
за руке,

И зибај земљу на којој су спавачи ови.

Сад смо ти и ја пријатељи нови,

Те ћемо у поноћ сутра свечано

Плесати у кући Војводе Тезеја, победно,

И светити је да у свему цвета.

Ту ће се парови верних драгана

Венчати, у весељу сви, уз Тезеја.

Пух: Обрати пажњу, вилински Краљу:

Ја чујем шеву јутарњу.

Оберон: Па, Краљице моја, у ћутњи збиљној

За сенком ноћи цупкајмо.

Земљу можемо брзо обићи,

Хитрије него Месец скитнички.

Титана: Хајде, господине, и у нашем лету

Реци ми како се ноћас збило

Да овде ме нађу заспалу

С тим смртницима на тлу. [*Изађу. Огласе се рогови
иза бине.*]

[*Наступе Тезеј, Хиполита, Егеј и Пратња.*]

Тезеј: Де, један од вас, нађите шумара;

Јер сад нам је светковина свршена;

А јер пред нама је претходница дана,

Љубав ми музику чуће мојих огара.

Дрешите у западној дољи; пустите их.

Хитајте, велим, и нађите шумара. [*Изађе један
Пратилац.*]

Ми ћемо, лепа Краљице, до врха брега,

Па ћемо слушат музичку збрку

Огара и јеке истодобно.

Хиполита: Једном с Херкулом и Кадмом бех

Кад медведа у критској шуми сколише

С огрима спартским: никада не чух

Лавеж срчан тако: јер, сем луга,

Небеса, врела, сва околина,

Ко да крик беху један скупни; никад не чух

Такав несклад музички, грмеж тако сладак.

Тезеј: Моји огри насташе од соја спартског,
Тако клемпоусни, тако пескасти, а с глава им висе
Уши што бришу росу јутарњу;
Кривоноги, и с подгушњаком ко бикови тесалски;
Спори у потери, но уста сагласних ко звона,
Једно под другим. Лавеж музичнији
Није поздрављан, ни бодрен рогом,
На Криту, у Спарти, ни у Тесалији.
Цени кад чујеш. Но, тихо! Какве су то нимфе?

Егеј: Господине, то кћи ми је, ту заспала;
А ово, Лисандер; ово је Димитар;
Ово Јелена, старог Недара Јелена.
Питам се што су ту скупа.

Тезеј: Без сумње рано усташе да светкују
Обред мајски, а чувши нам накану,
Дођоше амо да нам свечаност красе.
Но реци, Егеју, није л' ово дан
Кад Хермија одговор треба дати о свом избору.

Егеј: Јесте, господине.

Тезеј: Де, реци ловцима да буде их розима. [*Рози и узвици иза бине. Лисандер, Хермија, Димитар и Јелена буде се и клекну.*]

Добро јутро, друзи. Свети Валентин прође.
Почињу л' те шумске птице да тек сад се паре?

Лисандер: Праштај, господине.

Тезеј: Молим вас све, устаните.

Знам да сте вас два душмани ривалски.

Откуд та обзирна слога на свету том,

Па мрзост је тако даљна од љубоморе,

Да спава уз мржњу, и не зебе од душманлука?

Лисандер: Господине, одговорићу збуњено,

Напо заспао, напо будан; но засад, кунем се,

Не могу збиља рећи како дођох амо.

Но, како мислим – јер збиља бих да кажем,

А сад кад се сетим, тако је –

Дођох амо с Хермијом. Накана

Беше нам да гремо из Атине, куд можемо,

Ван погибли закона атинског.

Егеј: Доста, доста, господине; доста си чуо.

Призивам закон, закон, на главу му.

Хтеше се искрасти; хтеше, Димитре,

Тиме робити тебе и мене,

Тебе за жену ти, а мене за пристанак мој,

За пристанак мој да жена ти буде.

Димитар: Господине, лепа Јелена рече ми за бег

њин,

За тај њин наум да дођу амо у шуму ту;

И ја их у бесу следих амо,

А лепа Јелена из љубави слеђаше ме.
Но, добри господине, не знам с какве моћи –
Но јесте с неке моћи – љубав ми спрам Хермије,
Стопљена ко снег, сад ми изгледа
Ко сећање на играчку безвредну
Што сам је у детињству волео;
А сва верност, чистота мог срца,
Циљ и уживање ока мога
Само је Јелена. С њом, господине,
Бејах верен пре но што Хермију видех.
Ал', ко у болести, то јело презрех;
Ал', ко у здрављу, враћен укусу природном,
Сад желим га, волим, чезнем за њим.
И вазда ћу веран му бити.

Тезеј: Драгани лепа, срећом наиђох на вас.

О распри тој још ћемо брзо чут.

Егеју, жељу ти превладавам,

Јер ускоро, у храму са нама,

Ти парови ће се навек спојит.

А јер јутро је доста строшено,

Наш лов наумљен одложиће се.

Де у Атину с нама; тројица и три,

Славићемо врло свечано ми.

Дођи, Хиполито. *[Изађу Тезеј, Хиполита, Егеј и*

Пратња.]

Димитар: Те ствари мале и неразбирне чине ми се,
Ко даљна брда у облачје створена.

Хермија: Чини ми се, видим те ствари оком
дељеним,

Кад све се чини двоструким.

Јелена: И мени се чини.

А нађох да је ко драгуљ Димитар,
Мој, а мој није.

Димитар: Јесте л' сигурни
Да смо будни? Мени изгледа
Да још спимо, сањамо. Зар не мислите
Да Војвода беше ту, и рече нам да га следимо?

Хермија: Јест, и мој отац.

Јелена: И Хиполита.

Лисандер: И рече нам да се у храм спратимо.

Димитар: Па онда смо будни: за њим идемо,
А успут да препричамо своје сне. *[Изађу.]*

Калем: *[Пробуди се.]* Кад дође мој шлагворт,
зовните ме, и одговорићу. Мој следећи је, „Пираме
прелепи.“ Ехеј! Петре Клине! Дувало, мехокрпе! Гупче,
котлокрпе! Гладуше! Господе, побегоше отале, а мене
оставише да спим! Имах врло чудно сновиђење. Сањао
сам, а ван памети људске је да каже какав је то сан.

Човек је тек магарац ако крене да тај сан тумачи.

Чинило ми се да сам – нема човека који може знати шта. Чинило ми се да сам – и чинило ми се да имам – но човек је тек будала преиспољна покуша ли рећи шта ми се чинило да имам. Око људско није чуло, ухо људско не виде, рука људска није могла кушати, његов језик замислити, нити срце његово испричати какав беше мој сан. Видећу да Петар Клин баладу напише о томе сну. Зваће се „Калемов Сан“, јер он калема нема; а ја ћу је отпевати у потоњем делу комада, пред Војводом. Можда ћу је, да је љупкијом учиним, певати док она умире.

[Изађе.]

ЧИН 4, ПРИЗОР 2. *Одаја у кући Клиновој.*

Наступе Клин, Дувало, Губац и Гладуш.

Клин: Јесте л' ког послали до куће Калемове? Је л' стигао досад кући?

Гладуш: О њему не може бити вести. Без сумње је отет.

Дувало: Аколи не дође, онда комад пропаде. Неће се наставити, зар не?

Клин: То је немогуће: у целој Атини немате човека, до њега, способног да изводи Пирама.

Дувало: Ама, он је, напросто, најпаметнији од свих

занатлија у Атини.

Клин: Јест, и најбоља особа; и прави је парамур гледе пријатног гласа.

Дувало: Мораш рећи „парагон“; „парамур“ је, Бог нас блажио, нешто неваљало.

[Наступи Пасир.]

Пасир: Уметници, Војвода долази из храма, а има још двоје–троје госпoде и госпођа што су се венчали: да се наставило с нашом разбибригом, сви бисмо били људи од успеха.

Дувало: О, слатки, сјајни Калем! Тако он изгуби шестпарац на дан док је жив; није могао избећи шестпарац на дан; нека ме обесе ако му Војвода не би дао шестпарац на дан за играње Пирама. Он би то заслужио; шестпарац на дан за Пирама, или ништа.

[Наступи Калем.]

Калем: Где су ти момци? Где су те небојше?

Клин: Калеме! О, сјајног ли дана! О, срећног ли часа!

Калем: Уметници, говорићу о чудима; но не питајте ме о чему; јер ако вам кажем, нисам прави Атињанин. Све ћу вам рећи, баш како се збило.

Клин: Да чујемо, мили Калеме.

Калем: Ни речи од мене. Све што ћу вам рећи јесте да је Војвода обедовао. Прикупите костиме своје, добре

узице за своје браде, нове траке за своје ципеле;
састанимо се што пре у палати; свако нек прође кроз
своју улогу; јер је, укратко, наш комад изабран. У сваком
случају, нек Тизба има чисто рубље; и нек онај што лава
игра нокте не подсеца, јер ће они да се истакну ко канце
лавље. И, најдражи глумци, не једите лука ни чешњака,
јер треба да испуштамо дах пријатан; а ја не сумњам да
ћу их чути да веле да је то комедија пријатна. Ни речи
више: крећите! Де, крећите! *[Изађу.]*